

wel bidden: **Heere**, bewaar mij toch voor hardigheid! Was er wel een **grooter** oordeel in Egypte, als de hardigheid van het hart, bijzonder bij den koning? Daar waren tien plagen in Egypte, dat leert men zijne kinders, en men zegt het zelfs op, en men vergeet de elfde, die door alle anderen henen vloeit, en dat is de verstoktheid ; en die werd met een twaalfde achtervolgd wanneer de Koning met al zijn volk daar **zoo** schielijk in de zee verdronken wierd.

2. Het is **zoo** periculeus, ais iemand **zoo** een hardigheid zet; hij zet zijn leven in **een** uitmuntend gevaar, en hij maakt dat God al de weekheid, en al de nepen van zijn consciëntie, die hij nog heeft, die hem als een toom zijn, **altemets** zou wegnemen, en dat Hij zou zeggen, als er staat in den rijm van Ps. LXXXI, het 14e zangvers:

Ik, in toornigheid,
Gaf 't over met allen,
Zijner verstoktheid ;
Om zelfs zijn zaken,
Voortaan te maken
Na zijn welgevallen.

Zij wenschen dat Ik **ze** maar ongemoeid liet wandelen, en Ik gaf ze over, zegt God, aan het goeddunken van hun boos harte.

3. Niet alleen dat het **zoo** periculeus is, en dat gij er u voor in 't uiterste gevaar brengt, maar het is alles verwoestende ; **uw** visschen, uw vogelen, uw huizen, uw ziel, uw lichaam, 't raakt alles ten **verderve**, Jes. 1: 5, Waartoe zoudt gij meer geslagen worden ? gij zoudt des **afvals** des te meerder maken. Jer. XVIII: 7—11, Ach ! **zoo** een volk zich bekeert, al hebbe Ik over hen het kwade gesproken, het zal Mij berouwen, zegt God, maar al heb Ik gesproken van hen goed te doen, **zoo** zij zich niet en bekeeren, zal het Mij ook berouwen. Wederom wordt iemand week, zegt God, die maakt dat Ik weer alles te rechte brenge. Ziet dat in dien **weeken** Jozia, 2 Kon. XXII: 19, het kwaad kwam in zijne *dagen* niet. Een weeke herstelt alles, al was 't een verloren kind, Luc. XV. Als 't met tranen komt, de vader kust het, al was 't een kind dat tegen zijn vader gezegd had, ik wil niet gaan, Matth. XXI: 29, daarna berouw hebbende, ging het; het was evenwel aangenaam.

4. Hardigheid neemt al wat schoon is in den mensch weg; al was hij als een Absalom, die het harte stal van geheel Israël, hij was evenwel een **leelijke** door zijn hardigheid. Achaz wat een **leelijke** was hij? Hij had zich verkocht om kwaad te doen, hoe schrikkelijk staat er van hem, 2 Chron. XXVIII: 22, Ja ter tijd als

men hem benauwde, **zoo** maakte hij des overtredens tegen den **Heere** nog te meer, dit was de Koning **Achas!**

Behalve dat het periculeus is, **leelijk** is, uitermate verwoestende is, en al wat schoon is wegnemende, **zoo** moet ik er van zeggen, dat een kind **Gods** op zijn tijd er mede van deelt. Daar ware overtuigingen in zijn, daar doordringend werk is, hoe week moesten ze niet zijn? Hun gewisse moest zijn gelijk als het oog van een mensch, dat kan het minste vliegje of zandje niet verdragen, 't is **zoo** week, daar komt meteen een traantje; **zoo** week moest ook **ons** gewisse zijn. Vind ik en gij dat alle dagen wel? Och, hoe dikwijls **deelen** wij mede van die hardigheid, die **zoo** schrikkelijker en zou verwoestende is! Doch 't is evenwel **zoo**, dat ze moeten zeggen, ik kan 't niet dragen, ik kan zeggen, dat ik het gaarne anders had, ik ben er over beroerd, ja ze bidden er tegen. Jes. **LXIII: 17**, Waarom verstokt Gij ons **herte**?

5. Zij maakt **zoo** een verharden niet alleen leelijk, maar hij zegt, ze kan niet te groot zijn, ik kan het er **zoo** mede harden, zij kunnen **zoo** ongevoelig zijn over 't gemis van die weekheid.

Iemand die 't hoort, zal zeggen: mijn ziele buigt haar daarover neder. Wel, waarover buigt ge **u** **zoo** neder? Ja ik **vreeze** dat mijne overtuigingen niet goed zijn. Wel waarom? Gij zult zeggen, is er bij de goede overtuigingen ook hardigheid? Is dat Schriftuurlijk? Ja, dat is Schriftuurlijk.

Willen wij **u** dat eens klaar doen zien? Ik sliep, dat is de hardigheid, maar mijn **herte** waakte, dat is de weekheid, Hoogl. **V: 2**. Ik voelde, zegt de Bruid, dat het niet wel met mij was,

Willen wij het **u** nog eens doen zien in dien man naar **Gods** harte? 2 Sam. **XII**, Hoe hard was hij, hoe viel hij, en hoe lang duurde het, en hoe week was hij daarna? En 2 Sam, **XXIV**, **Joab**, gaat, telt **Israël!** Wat reden joab sprak, hij was niet af te zetten; dat is zijne hardigheid. **Zoo** wakker was Joab niet weg, of zijn harte klopte hem, en hoe week was hij, als Gad de Ziener kwam met die drie plagen, daar hij een van kiezen mocht. Ik, ik hebbe gezondigd, zegt hij; dat was zijne weekheid.

Wilt gij het zien in Petrus? Daar staat die Petrus, daar komt een dienstmaagd, die zegt: gij **zijt** mede een van Christus Discipelen: Wel zijn hart moest open gegaan hebben en hij moest gezegd hebben, och ja, daar stel ik mijn eer in; maar wat zegt hij? Ik ken dien mensche niet, ik weet niet wat gij zegt; dat was zijne hardigheid; hij ging naar buiten en weende bitterlijk, daar had gij zijne weekheid Matth. **XXVI**.

Geliefden! ik weet dat een kind **Gods** dat waarlijk overtuigd

is, als hij hardigheid voelt, er bekommerd over is of hij niet tot een hardnekkigheid of tot eene complete zorgeloosheid zal geraken. Geen talenten raken mij, zegt **zoo** een, wat stoffe dat er verhandeld wordt, 't is of het mij niet raakt. Wat besluit maakt hij daaruit op? Wel, ik heb mijn leven niet recht overtuigd geweest door **Gods** Geest. Toen zijn wij genoodzaakt geworden om die gekrookte rietjes te toonen waar die hardnekkigheid in bestaat, tot wat voor een hoogte dat zij kan komen, en, hoeveel zij daar van verschillen. Nu moeten wij zien, of in die groote hardigheid geen verstoktheid kan zijn, en of zij wel hardnekkigen zijn. Ja maar, zullen zij zeggen, ik vat het aan dien kant niet, maar aan **den** anderen kant, nadat ik overtuigd ben, **zoo** ben ik **zoo** gemakkelijk tot ruste gekomen, en nu ben ik **zoo** bekommerd dat het vleeschelijke zorgeloosheid is; en die zullen zeggen, **eilieve** zegt het eens, of het geen vleeschelijke zorgeloosheid in mij is; dat zullen wij alles hebben, als het God belieft dat wij leven; en dan zullen wij overgaan tot een ander kenteeken van den genadestaat.

Tegenwoordig zullen wij dan de verstoktheid behandelen, als het God belieft. Ik en gij hebben ons wat in te spannen, en er **onzelven** bij te leggen.

- I. Eerst moeten wij 'zien, of de verstoktheid en hardigheid wel in iemand plaats kan hebben.
- II. Hoe raakt er iemand toe?
- III. De kenteekenen, waaraan men 't weten kan, of de verstoktheid in ons harte plaats heeft.
- IV. Willen wij hebben dat de gekrookte rietjes er zich eens neffens leggen, en spreken, of zij wel zulk een verstoktheid in hen vinden.

Let eens op: Eerst zeggen wij, het is gegrond in het Woord, dat er zulk een verstoktheid is. Dan, hoe komen zij daartoe? Dan, welke zijn de teekens daarvan? Eindelijk wilden wij een zwakke er wel voor roepen, en zeggen : spreekt., zijt gij **zoo** een?

1. Wat het eerste aangaat: is er een verstoktheid in de Schrift bekend als een gestalte? Ja.

1. Ziet gij het niet in een **Kain**? Was hij niet verstokt, als hij zijn broeder aandeed, en als God hem het pardon predikte? Ziet gij het niet in de eerste wereld? De Geest en wou niet meer twisten met de menschen, noch met zijne lankmoedigheid, noch met de middelen der genade, noch met het Woord, Waarom? Ik wil niet van u bedroefd of uitgebluscht worden. Ziet het in Pharao en in Achab. Spreekt **Gods** Woord er niet van, Eph. **IV:30, Rom. II:4, 5**.

2. In de tweede plaats hebt gij geen **wenschingen** Gods dien-aangaande, Ps. LXXXI, Och, dat zij naar Mij gehoord hadden! Deut. V, Och, dat dit volk een harte **hadde** om Mij te vreezen! God wenscht tegen zulke gestalten.

3. Vindt gij niet dat er vermaningen **Gods** tegen zulke gestalten zijn? Och, dat gij naar Mijne stemme hoordet, en uw **herte** niet verhardde, Ps. XCV: 7, 8.

4. Vindt gij niet de bekeering van zulke menschen? Was Manasse geen verstokte, die bekeerd wierd, 2 Chron. XXXIII; was de moordenaar, die bekeerd wierd geen verstokte? Die het bloed van menschen vergiet, is dat geen verstokte? Bekeerde God hem niet? Dat wild gedierte des **velds** moest de **Zaligmaker** aan het kruis nog eere geven.

5. Zijn er geen oordeelen van verbrekingen aan **zulken** geschied? God zei, ik hebbe Pharao hiertoe verwekt, Exod. IX: 16 en Spr. XXVIII: 14, die zijn **herte** verhardt, zal in het kwaad vallen, en Spr. XXIX: 1, De man, die dikwijls bestraft zijnde den nekke verhardt, zal schielijk verbroken worden. Daar is dan de gestalte, en ze is in de Schrifture bekend.

II. Nu het tweede stuk: hoe komt iemand tot zulke zaken, hoe kan een **mensch zoo** vervallen? Let eens op. Daar is een aangeborene en een verkregen hardigheid. Die aangeborene natuurlijke verstoktheid is in mij en u. Och God, moeten we elk zeggen: mijn diamanten, **stenen**, ijzeren, koperen, stalen harte! Dat brengen wij elk in de wereld. Daar is geen steen **zoo** hard als ons harte, het stuit er alles op af, niets kan er op hechten. Dat heb ik en gij van **nature**. Maar daar is nog eene verkregene hardigheid. Wij doen dat harde harte nog harder worden, nog verstaalder. Het is gelijk als iets dat hard is, en nog harder wordt door slaan. **Ijzer** is natuurlijk hard, maar door slaan kunt gij het nog harder doen worden. Wat wegen worden er wel ingeslagen, onder het beleid **Gods**, als iemand verhard is, dat hij tot verstoktheid komt?

1. Eerst, een mensch kan **zichzelve**n verharden en verstokken, met zijn **oogen** voor alles te willen sluiten; hij vraagt nergens naar, hij vreest noch God noch menschen, Luc. XVIII: 2. Niets doet kracht op -mijn harte, zegt **zoo** een, zegeningen nog slagen; wat vrage ik **naar** God, naar predikanten, naar **bediening**e? Zijn er nog eenige banden, hij verscheurt die, en hij breekt ze aan stukken, Ps. II: 3. Behalve dat, hij gaat moedwillig zondigen. Jer. XVIII: 12, ik wil zou leven, zegt hij, en 't elk laten aanzien.

2. Dat van binnen moet mij al te veel, zeggen ze, en daar gaan

ze dan brandijzers toe nemen om het toe te schroeien, opdat ik, indien 't mogelijk is, ongemoeid zou zijn omtrent God. 1 Tim. **IV**: 2, ze hebben hunne consciëntiën als met een brandijzer toegeschroeid, gelijk als een arm of been dat afgezet wordt, het bloed fel, de **chirurgijns** nemen een brandijzer om het toe te schroeien. Wat voor brandijzers nemen zij? Atheïstische gedachten, ze loochenen **Gods** alwetendheid, Zijne rechtvaardigheid, Zijne voorzienigheid, ze doen moeite, dat er nooit eene gedachte van God in hen oprijzen zou, Worden ze eens gemoeid, wat doen zij dan? Ze maken uitstel, ze beraden zich wat, zij behelpen zich met de **gemeene** barmhartigheid **Gods**, met een **algemeene** genade, met een burgerlijk ken wandel. Dat zijn de brandijzers, die ze er op houden. Kan een **mensch** dan **zichzelfen zoo** verharden? Ja, door gewooneheid van **zondigen**, daar begint eene hebbelijkheid te komen. Eph. **IV** : 19, door de gewooneheid maken ze zich ongevoelig. Het is er mee gelijk als met een werkman, die eerst begint te werken, zijne handen zijn teer, maar als hij 't wat gewoon is, daar komt een **veertheid op**.

3. Wat verstokt een mensch nog? Exempels van anderen; ze willen met de menigte mee doen, ze willen leven gelijk de rest, 't is **zoo** het fatsoen geworden, 't is de mode geworden, ze volgen de menigte. Och dat is **zoo** kwaad, den meesten hoop te volgen, zij stijven malkander in de zonde, ze prijzen malkanderen, Mal. **II** : 17. Ze zeggen, al wie kwaad doet, is goed; ze maken malkander tot een kind des duivels, tienmaal erger als zij tevoren waren.

4. Ze verstokken zich onder de lankmoedige vriendelijkheid **Gods**; hoe schrikkelijk is dat? Rom. **II** : 4, 5, den rijkdom van **Gods** verdraagzaamheid, daar worden zij onder verhard. Ja **Pred. VIII**: 11, Omdat het oordeel niet haastelijk en komt over de **booze** daad des menschen, daarom is het **herte** van de kinderen der menschen in hen vol om kwaad te doen. Ps. **L** : 21 zeggen ze : God is ons gelijk, Hij straft ons niet; ja ze dorsten wel uitspreken: die kwaad doet, is goed in de **oogen** des **Heeren**, **ende** Hij heeft lust aan de zoodanigen, Mal. **11** : 17, 't is schrikkelijk.

5. Door de allerbeste bediening die in de wereld is worden ze verhard. Ach Heere! wat een oordeel is dat! Het wordt hun **zoo** gemeen, dat zij op het laatst niet meer te bewegen zijn, ja ze worden **wel** boos, als men er hen over aanspreekt, 1 Kon. **XXII**, Spreekt gij van **Micha**, zei Achab? toen wierd hij boos op den ziener. Ze moeten dikwijls wel vluchten, en het is, het volk kan uwe woorden niet dragen.

Een man van **zooveel** gaven als Jesaja, wat voor vrucht had

hij op zijn dienst? Jes. VI : 10, hij maakte het herte van het volk vet en glad. Wat had de donder op Sinaï voor vrucht? Geene. Wat deden de talenten van den Heere Jezus aan velen? Ze wierden er maar erger onder; zij zeiden, wij weten niet, waar dat wij U langer bij vergelijken zullen. Waar vandaan kwam dat? Omdat Hij Zijn Geest niet beliefte te voegen bij de verkondiging van Zijn Woord. En als het den Heere nog eens belieft eenige roeren te werken, men zoekt het af te keeren. Zoudt gij bewogen zijn, 't is of gij beschaamd zijt, als gij bewogen zoudt zijn. Zijt gij in de kerk, komt er eenige roere, gij zoekt het te stuiten. Wij weten wel, dat gij niet geveinsd moet zijn, dat prediken wij u niet, maar ook niet ongevoelig.

6. Gij wordt niet alleen verstokt onder en door de bediening, maar de duivel komt er ook wel onder, die werkt krachtig in de kinderen der ongehoorzaamheid, en hoe verblindt de duivel den mensch niet? 2 Cor. IV : 4, Eph. II : 2. Hoe zette hij Bileam aan om Israëel te vloeken? Hij kon er niet van slapen noch eten, als 't hem niet wierd toegelaten te vloeken. Hoe bediende hij hem van een kwaden raad, opdat zij daardoor in hun ongeluk zouden komen! Hoe voer hij in het harte van Judas! Hoe vervulde hij het harte van Ananias en Saphira! Hoe porde hij den man naar Gods harte aan om te zondigen! Die hemelsche Paulus moest van zijne vuisten proeven, 2 Cor. XII : 7.

7. Ten laatste, zoo verhardt God zelf, en dat is een stuk dat wonderlijk is. De Heere stiere onze tong en onze gedachten en ons harte, om Hem heiligheid en heerlijkheid toe te schrijven! Wij mogen 't evenwel niet nalaten te zeggen, dewijl het God zelfs zegt, Ik hebbe Farao daartoe gesteld, Ik hebbe hem daartoe verwekt, hij moest daartoe in de wereld komen, opdat Ik er Mijne grootheid aan toonen zou, Rom. IX : 17. Evenwel 't gene gezegd wordt dat God doet, wordt ook gezegd dat het Pharao zelfs deed; als er verademinge was, verstokte Hij hem weer, Exod. VIII. Wat doet God dan? weten wij daar niet van? Geliefden, wij zullen u zeggen dat wij daarvan weten.

a. Eerst zeggen wij dan, dat hierin de daad van God heilig is: Hij is vrij van de zonde, en het zondige, dat er in de hardigheid is, daar heeft Hij geen part aan. Job. XXXIV : 10, Verre zij God van goddeloosheid, en de Almachtige van onrecht. In dat licht is die duisternis niet, 1 Joh. I : 5. Wat gemeenschap heeft dat licht met die duisternis? Het zondige, dat er in is, daar is God vrij van. Ps. LXXVII : 14, daar moet van gezegd worden, o God,

Uw weg is in het Heiligdom, heilig zijn Uwe wegen; dat moet een verstokt mensch zelf zeggen.

b. In de tweede plaats zeggen wij, dat het een extra ordinair werk Gods is, 't is buiten gewoonte. Is 't niet buiten gewoonte, als gij een vader zijn kind ziet buiten sluiten, en als gij een vader tegen zijn kind hoort roepen, ik trek mijne hand van u af, en als een vader naar het stadhuis gaat, als er de Magistraat vergaderd is, als er de vierschaar is, om zijn kind aan te klagen bij den rechter? Zoo is 't buiten gewoonte, als God een mensch verstokt, en als Hij zegt, Ik stoot u buiten Mijn hart, gij moogt het nu maken zoo gij wilt.

c. Nog eens, dit is een zeer verborgen handel Gods, 't is eer te ondervinden als te doorgronden, 't is een van de diepten Gods, daar men over uit moet roepen, Uwe oordeelen zijn een groote afgrond, Ps. XXXVI: 7. Wat een klein stukje van de zaak kennen wij er van! 't Is maar 't uiterste einde, Job. XXVI: 14. Paulus was zoo'n verlicht en hemelsch man, en die moest er over uitroepen, als hij de verstoktheid der Joden bezag, o Diepte des rijkdoms! hoe ondoorgrondelijk zijn uw oordeelen, Rom. XI: 33. Wij zien hier maar als in een duistere rede, wij kennen en profeteeren in dit stuk maar ten deele, 1 Cor. XIII: 9, 12, Gij zult zeggen: wij blijven bij de vrage, weet gij er dan niet met alle van? Hoe geschiedt het? Ja, wij weten er wel van. Dit doet God, als Hij een verstokten zondaar verder het harte verstokt:

1. Eerst, Hij is er geen ledig aanschouwer van, Hij heeft er Zijne hooge, wijze, heilige, bestierende hand in. 't Geen de valsche Profeten en de duivel deden, wordt gezegd dat God het deed, Hij had er Zijne hand in, in hen zoo te bestieren. Jer. IV hadden de valsche Profeten en de duivelen gezegd, gij zult geen zwaard zien, maar wat zegt de Profeet? Heere! Gij hebt dit volk grootelijks bedrogen, vers 10; de Heere had het niet belet, dat de valsche Profeten het zeiden. Daar wordt gezegd, de duivel porde David aan om het volk te tellen, en op een andere plaats, God porde David aan, ziet 1 Chron. XXI: 1 en 2 Sam. XXIV: 1. God had er Zijn bestier in, Hij belette het niet. Hij is er geen ledig aanschouwer in.

2. God heeft er zoo Zijne hand in, dat Hij er in Zijn heilig beleid den duivel occasie toe geeft. 1 Kon. XXII, daar staat de Heere eens als op Zijn troon, en al het hemelsche heir rondom hem; zoo zegt de Heere, wie zal Achab overreden tot een gevecht, hoe zal Ik maken dat dat doorgaat? Ik zal 't doen, zei de duivel; 't is wel, zei de Heere, en Hij liet den duivel los. Wie zal Job

eens verzoeken? Ik, zei de duivel ;'t is wel, zei de Heere, alleen spaart zijn leven. Hij brengt hem **zoo** verre, dat hij zijn geboortedag vervloekte, en door zijn wijf wilde hij hem **zoo** verre brengen, dat hij God vloekte, maar hij kon niet.

3. Ook doet God dat dan, dat Hij geen genade geeft aan een mensch die de aangeborene verstoktheid heeft, en dan moeten zij alleszins harder worden, God hoeft het hun niet te geven, Hij hoeft het mij noch u niet te geven: Hij zal genadig zijn en Zich ontfermen diens Hij wil, Exod. **XXXIII**: 19. Wij hebben niet te zeggen, al is 't dat wij nog verstokter worden. Jer. **XVI** :13, Ik zal ze in het land van hunne vijanden brengen, die zullen ze hout en steen doen dienen. Waarom Heere? Omdat Ik ze geen genade zal bewijzen.

4. En, dat het allerschrikkelijkste is, God verhardt ais een Richter, Hij doet Richterlijk werk aan den zondaar; en wat doet Hij dan? Dan doet Hij drie dingen.

a. Eerst, Hij straft uwe zonden met de zonde, die andere zondaren begaan. Gij hebt gezondigd, God verwekt anderen, di e zondigen zulk een zonde, daar uw zonde mede gestraft wordt. Ziet het in David: hoe wierd zijn overspel gestraft door de bloedschande en den 'opstand van Absalom?

Als gij er wel op let, God verwekt uw naaste, die **zoo** een zonde doet, daardoor gij gekweld wordt.

b. Dan doet God dit: 't is of gij geen verstand noch oordeel had, 't is . of gij geen zielsoogen hebt; Hij doet eender als een Richter die iemand de **oogen** uit laat steken. Gij misbruikt uw vorig licht, al de genademiddelen, zegt God, **Ik** zal u verblinden, en verder uw licht uitblusschen; het licht van Mijn Geest zal **Ik** wegnemen, en Ik zal den kandelaar van zijne plaats wegnemen.

c. Doet God dit: als Hij het harte **zoo** versteent, dan is 't niet meer te behandelen, dat moet er dan door, dan is 't opzet, om het tegen God uit te houden. Exod. **VIII** kwam God met dat Richterswerk bij Farao; zijne hovelingen zeiden, ziet gij nog niet dat uw land bedorven is? Hij wou evenwel zijn zotten kop volgen, met zijn blinde verstand, al zou vergaan het gansche land, al zou huis en land en al vergaan. **Zoo** werkt God. Ziet, hoe heilig is het allemaal! *Zou* Hij er zijne voorzienigheid niet in hebben, in den duivel los te laten en genade te weigeren, en zou Hij zijn Richters werk niet **toon**en? Is dit niet heilig? Moet gij dat niet toestemmen in alle die dingen?

III. Nu komen wij tot ons derde stuk. Och dat ik en gij er niet

onder komen! Wij zullen u eenige teekenen geven, of wij er onder liggen, of dat wij op weg zijn om er onder te komen.

1. Het eerste teeken is, als gij alle dag, alle weke tot zoo een koers van zondigen begint te komen, ja geheele jaren blijft op den zondigen weg. Men houdt zoo een koers, zoo een gezetten trein, men wordt ijdel, hoovaardig, dartel, allengskens goddelooser, verkeerder in zijn oogmerken en einden. Zoo een zal tot verstoktheid komen, of hij is er al in; hij oefent zichzelf in de zonde. 2 Petri 11 : 14, zij oefenen zichzelf in de gierigheid. Neemt een andere zonde, zij wordt hun gemakkelijk en vermakelijk werk.

2. Het tweede teeken is, dat gij u overgeeft tot mindere zonden. Gij zegt, daar zit zooveel niet in, dat zijn maar muggetjes, splinter-tjes, spotten, zot geklap, gekkerijen. Gij houdt zoo een trein daarin, gij geeft er u toe over, Daar komt of daar is de hardigheid al. Die acht geeft op eene maagd, Job XXXI: 1. Die eene vrouw aanziet, om dezelve te begeeren, Matth. V : 28. De wereld zegt: dat zijn bagatelletjes; zij houden zoo een trein van mindere zonden.

3. Als van die mindere zonden, splintertjes, muggetjes, grooter zonden komen; van schijn komt zijn; 't wordt van erger tot erger; men wordt niet subiet' zoo slecht, maar bij trappen. Als gij u alle jaren beziet, de zonde wordt al grooter en grooter.

4. Als zij beginnen op te stuiven tegen de bediening, daar zij tevoren met zoete bewegingen, tranen 'en verslagenheid onder zaten, Als zij tevoren uit de kerk kwamen, gingen zij eens alleen om te bidden, maar nu nooit.

5. De consciëntie mag zoo niet meer zijn werk doen; tevoren als zij eens alleen waren, dan sprak ze hen eens aan, en zei: dat is niet wel; nu mag zij het niet meer doen, zij kloppen ze op den mond en zij doen ze zwijgen.

6. Mindere oordeelen Gods doen geen vrucht. Het komt hier vandaan, en 't komt daar vandaan, gij hebt altijd uw verzetjes, en 't komt nooit van God of van uw zonde; Gij hebt uw verzetjes, gelijk als Saul; hij had zijn snarenspeel, als de booze geest kwam.

7. Men begint God in zijn 'harte klein te achten; ik wilde wel zien, wie mij zoo te leven beletten zou; boven God boven al. Dan. III: 15, Wie is de God, die ulieden uit mijne handen verlossen zoude? Zoo deed Pharao ook, Exod. V: 2.

8. Als gij begint te lachen en te spotten met uw vorige weekheid, als gij in uw gezelschap zegt, ik had ook al tranen en weekheid, maar ik was niet wijzer. Ik heb er van mijn leven gezien, die zeiden, ik dacht, ik moest ook al een nederig kleed hebben, maar

nu zie ik wel dat het maar zotheid en geveinsdheid is. Gij zijt al weg, als gij zoo spreekt; mijn oude Predikanten zeiden, 't komt hier, 't komt daar op aan, maar ik zie wel het is zoo niet; de andere nieuwe zullen u niet wijzer maken; spot niet met uw vorige weekheid.

9. Als gij met de bediening en met de nederigheid en de oprechtigheid van anderen begint te spotten, en zegt, ziet eens hoe gering gedragen zij zich, zij doen dit, zij doen dat; en gij maakt er een relletje van; 't is een teeken, dat gij een van de verstokten zijt.

10. Als gij begint middelen te smaden en te laten, daar gezond gepredikt wordt, Hebr. X:25. En gij leest den Bijbel zoo niet meer.

11. Als uw hoofd begint te hellen naar dwalingen, als Alexander en Hymeneus; zij gingen tot dwalingen over. Ja gij hebt liever wat nieuws, dat uw hersens streelt en kittelt, als dat uwe consciëntie raakt; gij hebt liever dat uw oor gestreeld als dat uw harte geroerd wordt.

12. Ten laatste, 't heeft dikwijls zulk een schrikkelijken uitslag. De rechtvaardige let verstandig op het huis des goddeloozen, en 't wordt schielijk verbroken; daar komt een koortsje, een pijntje, een accidentje, in een oogenblik zijn ze weg; zij hebben geen tijd om eens te bidden, te schreien, of eens naar God te gaan.

IV. Onderzoekt nu uw harte; dat is ons vierde stuk. Wat zegt gij nu, gekrookte rietjes? zijn die dingen bij u, voelt gij dat? Beroert u niet, oordeelt een rechtvaardig oordeel, weest niet wreed. God wil 't niet hebben, dat Zijne knechten het harte van een rechtvaardige bedroeven. Gij zijt zoo in roere, gij schreit, gij klaagt, gij kermt, gij kunt van den Heere niet af, gij schrikt voor hardigheid; omdat gij altijd niet even week zijt, zoudt gij daarom een verstokte zijn?

Daar hebt gij onze vier stukken. Nu moesten wij de hardnekkigheid eens bezien, hoe het dan staat, en u daar eens voor roepen; en dan de vleeschelijke gerustheid. Nu hebben we getoond: 1. Dat de verstoktheid in het Woord bekend is. 2. Waarin zij bestaat. 3. Eenige kenteekenen gegeven. 4. Daar roepen wij u voor, en zeggen, weest niet wreed met uzelf. Al zijt gij klein en teeder, gij zijt zoo verre van verstoktheid, dat wij u aan moeten moedigen, en zeggen, hoopt toch op den naam van den Heere Jezus, gij zult Hem nog loven, God zal u sterken tot Zijne heerlijkheid, om Zijns Zoons wille, Amen.

DRIE-EN-VEERTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin men ziet:

- I. Dat het **noodig** is in de kerk van. hardigheid te spreken.
- II. Dat er in verworpenen een groote obstinaatheid en **hardnekkigheid** is tegen God.
- III. Dat er de vromen min of meer van mededeelen.
- IV. Het uitermate verschil, dat hierin is tusschen de vromen en de verworpenen.

Wij lezen, Ps. VI : 7, dat David zegt, ik doe mijn **bedde** den ganschen nacht zwemmen, ik doornatte mijne bedstede met mijne tranen. Groote heiligen waren blijde over hun weeke gestalte, ze hadden ze ook al dikwijls. Hoe komen ze aan **zooveel** weekheid? Weet ge hoe?

1. Eerst, zij kunnen niet dragen de dreigementen **Gods**. Een goed kind kan de dreigementen van zijn ouders niet dragen; **zoo** is 't met een vrome **ook**. 2 Kon. **XXII**: 19, die vrome koning Josia, als hij de dreigementen **Gods** hoorde, zijn harte wierd week.

2. De slagen maken hen **zoo** week. God **zeide** tegen den profeet Gad, gaat naar David, en zegt dat hij een van de drie plagen kiest; de koning zei, ik ben **zoo** bang, zijn harte wierd er week door, 2 Sam. **XXIV** : 14.

3. Weet ge wat hen nog **zoo** week maakt? De beloften **Gods**; als ze een belofte lezen, daar op geschreven staat: deze hoort u toe. 2 Sam. **VII**: 19, De **Heere** heeft **over** het huis van Zijnen knecht **zoo** lange, en zooveel gesproken, ik en make het er niet naar, **zeide** David.

4. De zegeningen maken hen **zoo** week. Komen ze in **Gods** huis, in hun eigen huis, en **hooren** ze van de zegeningen **Gods**, en genieten zij ze, zij smelten er over. Gen. **XXXII** : 10, Ik ben te gering dan al deze Uwe trouw en weldadigheid. Daar stond hij bijna met tranen op zijne wangen+

5. Weet ge wat hen nog **zoo** week maakt ? Ais ze gezondigd hebben; daar zijn ze te teer toe, dat kunnen ze niet dragen. Matth. **XXVI**: 75, Petrus ging naar buiten en weende bitterlijk ; hij vloeyde weg in tranen.

6. Weet ge wat hen nog **zoo** week maakt? De overdenking hoe lankmoedig God met hen handelt, daar zij **zoo** schrikkelijk

goddeloos zijn ; daar is zoo een rijkdom van goedertierenheid Gods, Rom. 11: 4. Het zijn de goedertierenheden des Heeren, dat wij nog niet vernield zijn, dat wij nog in de helle niet liggen, Klaagl. III: 22.

7. Weet ge wat hen nog zoo week maakt? Het pardon en de genade, die ze gekregen hebben, daar ze maar arme zondaars waren.

Hoe zwaar en hoe lange, zeggen ze, heb ik gezondigd, Uw Geest bedroefd, mijn gemoed geweld aangedaan ; niettegenstaande dat al, zoo hebt Gij het mij vergeven. Ze kunnen dat pardon met geen drooge oogen lezen. Luc. VII, zooveel vergeven; die zondaresse schreide.

1. Weet ge wat hen nog zoo week maakt? Het licht van Gods aangezichte, dat er is in dat onnoemelijke verkeer met God; dat zij zoo mogen smaken, en proeven dat de Heere goed en goedertieren is, Ps. XXXIV : 9, Jes. VI : 5 dan riep de man, ik verga, dewijle ik den Heere der Heerscharen gezien hebbe. Dan roepen ze uit, gaat uit van mij, want ik ben een zondig mensch, dat kan ik niet dragen, Luc. V : 8.

Gelijk groote heiligen groote weekheden gehad hebben, zoo hebben groote zondaren groote hardigheden en verstoktheden gehad. Het stuit al van hen af, wat er opkomt, het gaat er niet in; al wat een ander week maakt, daar weten zij niet af; boven God boven al, zeggen ze; slagen en zegeningen en al wat God aan mij ten koste legt, ik zal er mij tegen verharden. Komt er overtuigend werk des Geestes, ze werken daar niet mede naar binnen, ze verachten het en staan het tegen; ze breken door alles heen, om tot den allergrootsten trap van verstoktheid en hardnekkigheid te geraken, 't welk allernaast grenst aan de boosheid der duivelen en der verdoemden, die in de helle zijn. Zoo een is onverzettelijk hardnekkig.

Wij hebben, in het stuk der overtuiging, de verstoktheid verhandeld, en dat ongeluk van de verstokten getoond. Daar waren gekrookte rietjes, die zeiden, ik dacht, ais ik de ware overtuiging had, dat ik dan altijd zoo week zou zijn, en zoo gesmolten als was, en dat mis ik nu; ik ben zoo hard en ongevoelig, dat ik denk, dat ik de ware overtuiging mis.

Wij zeiden, houdt u daar niet vreemd van; daar komen bij de vromen ook hardigheden en verstoktheden, ja ook wel soorten van hardnekkigheden.

Wij hebben u die zware dingen, de hardigheid en de verstoktheid getoond ; hoe hoog ze in een vrome kunnen gaan en hoeveel het scheelt van die heerschende zonden in een verworpene.,

Nu waren wij gekomen tot den laatsten trap, dat is een onverzettelijke hardnekkigheid. **Kan** dit plaats hebben in vromen? Ja, die kunnen zelfs een soort van hatdnekkigheid hebben. Die genade en licht gekregen hebben, moeten dikwijls wel zeggen, ach mijn God, het tegengestelde is ook in mij ! Bij de allerhoogste genade zult gij de allerhoogste verdorvenheid vinden. Ik dacht dat ik ook dit voor de Gemeente moest openleggen, 't welk in de kerke **Gods** zelden gedaan wordt. Ik weet wel, dat **zulken**, die dat doen, zich niet zeer beminnelijk maken. Wij hebben van de verharding en van de verstoktheid gesproken; ik dacht dat wij van de hardnekkigheid ook noodig mochten spreken, beminnelijk of niet beminnelijk. Wij hebben dan, in dit te vertoonen, u te doen zien :

- I. Dat het noodig is de hardnekkigheid voor te stellen.
- II. Dat de verworpenen een schrikkelijke hardnekkigheid tegen God vertoonen, en waarin.
- III. Dat een vroom mensch daar min of meer van mededeelt.
- IV. Hoe de hardnekkigheid van een kind **Gods** uitermate veel verschilt van die van een verworpene.

Deze vier zaakjes zullen wij kort zoeken te behandelen; eerst, het is noodig in de kerk' van hardnekkigheid te spreken; dan, de verworpenen bezitten een groote obstinaatheid tegen God; dan, de vromen **deelen** vrij wat mede van den ouden draak, hij steekt altemets zijn kop eens op; eindelijk, het groote verschil dat er is tusschen de hardnekkigheid van een kind **Gods** en van een zondaar,

1. Wat het eerste aangaat: 't is noodig in de kerke van **hardnekkigheid** te spreken om vier redenen. 1. Om der goddeloozen wille. 2. Om der vromen **wille**. 3. Om der zwakke gekrookte rietjes wille. 4. Om des **Woords** wille.

1. Het is noodig om der goddeloozen wille; men zou anders zeggen, wat wilt gij met hardnekkige goddeloozen handelen. Wel wie weet, daar mochten uitverkorenen onder zijn, en als men hen behandelt, zij mochten er door tot den dienst van den Heere gebracht worden ; zij zouden er door beschaamd kunnen worden, en denken, ben ik **zoo** hard onder **zoovele** genademiddelen! Gruwen mocht hen bevangen, en een schrik op het lijf komen, en hun ijzeren nekken en zenuwen mochten er eens door verbroken worden. Jer. XXVIII: 13, Zij verbraken de houten jokken, en God **zeide**, gij zult in de plaats van die ijzeren jokken maken, en leggen die op hun ijzeren nekken.

Als God **zoo** een ijzer jok op den ijzeren nekke van iemand legt, hoe gaat dat dan? Als het jong van een ezel, dat geen jok

gewend is ; 't gaat hun dan even naar de ziele als Eli naar het lichaam ; hij brak den nekke, 1 Sam. IV: 18 en Num. XVI, als God die preparatie maakte om **Corach, Dathan** en Abiram, en hun gansche vergadering in de helle te werpen, zij hadden zulk een ijzeren nekke; daar gaan zij met hun vrouwen en kinderen in de deur staan, **en zoo** met God spotten; maar God drukte een ijzer jok door hun ijzeren nekke; de aarde spleet en zij waren weg.

2. Het is noodig om der vromen wille ; opdat zij de vrije genade zouden verheffen, opdat zij het wonder van **Gods** genade zouden verheffen. Hebt gij genade, vromen, gij zijt uit **ééne** massa, uit **ééne** klei, gij zijt van **nature** niet beter als zij, ja gij gingt **plei-**zierig voort op uwen weg van hardnekkigheid; was er de genade **Gods** niet tusschen gekomen, gij waart misschien de hardnekkigste van de hardnekkigen, gij waart licht een koning van de **bende**. Wie kwam uwe nekken buigen? Was het niet God, die het jok van u opnam, en **zeide**, neemt Mijn zacht jok op u? **Matth. XI: 29**, zoodat gij begon te zeggen, **Klaagi. III: 27**, 't is goed, dat een mensch het jok in zijne jeugd draagt.

3. Het is noodig om der zwakke gekrookte rietjes wille. De duivel, hun vijand, die hun wederpartije is, die is niet te goed om alle boosheid in hun **'aangezichte** te werpen. Ja, zegt hij, gijlieden **ligt** en klaagt, dat gij geen licht hebt, dat gij bekommerd zijt, of gij wel genade hebt; gij durft niet ten Avondmaal gaan ; gij zegt, gij durft de conclusie niet opmaken, dat gij genade hebt; wel, gij zijt hardnekkige menschen, gij wilt evenwel uwen weg vasthouden, gij **ziet** het immers wel, dat gij geen genade hebt, en gij wilt er evenwel **zoo** al bij blijven en voortgaan, gij houdt uwen weg, uwen staat, uwe gestalte **zoo** al vast, Het is dan noodig om die te versterken.

4. Het is noodig, dat men er in de Kerk van spreekt, om des Woords wille; dat er het Woord niet van sprak, ik en zou het niet doen. Och Heere! laat ons zulk een wezenlijk stuk niet vergeten, laat ons dat ook al niet achter houden, al maakt het ons **zoo** beminnelijk niet ! Waar zegt het 't Woord? Op vijf of zes plaatsen In het Oude Testament. Exod. **XXXII: 9**, Het is een hardnekkig volk, Mozes, laat Ik het verdoen, laat Ik er tegen opstaan om ze te verdelgen, en Ik zal u een ander en beter volk geven. Exod. **XXXIII :3, 5**, hebt gij het wederom, en Exod. **XXXIV: 9**, **zoo** al kort op een, en Deut. **IX: 6, 13**, **zoo** al kort op malkanderen, en in 't Nieuwe Testament hebt gij er een, Hand. **VII: 51**, Gij hardnekkigen en onbesnedenen van harte, altijd wederstaat gij den Heiligen Geest; gelijk uwe vaders, **alzo** ook gij.

En in gelijkkluidende plaatsen wordt er veel van gesproken. Spr. 1 : 21, 25, Ik wou u stuiten, Ik bestrafte u, het en hielp niet, gij hebt al Mijn' raad verworpen en Mijne bestraffinge niet gewild, Jer. V : 3 hebt gij het ook, en Ezech. II: 3, 6, gij zijt een wederspanning huis, zegt God. God de Heere belijft gelijkenissen te geven, om zulke hardnekkigen af te prenten. Gij zijt, zegt God, gelijk een onbesuisd paard in den strijd, 't maakt het al in disorde, Jer. VIII: 6, als eene bedriegelijke boge, de man die spant ze, de pijl vliegt achteruit, en hij treft hem zelfs, Hos. VII: 16, Als een onbandige koe, Hos. IV :16, als een ongewennet kalf, Jer. XXXI :8. Ja als groote beesten die achteruit slaan, als een beest, dat zijn nek verstijft, hij wil er geen jok op hebben, hij slaat, hij smijt, hij doet al wat hij kan om er geen jok op te hebben. Het is de gelijkenis van een hardnekkig kind, dat zijn vader en moeder den nek toekeert; of gij mij wat zegt of niet, zegt zoo een kind, ik wil 't niet doen, en het is zonder berouw, het veracht de gehoorzaamheid van de moeder, en 't bespot de gehoorzaamheid van den vader, Ja het is de gelijkenis van een volk dat een boozen opstand doet tegen zijn koning, zij zeggen, wij zullen het tegen u uithouden tot den laatsten man toe, tot den laatsten droppel bloed toe. Wij moeten er van spreken, omdat er het Woord van 'spreekt, en zoo komen wij dan tot ons tweede stuk.

II. Zoo zeggen wij dan nu, daar is een hardnekkigheid die heerscht in de verworpenen, en daar is er eene die heerscht in de uitverkorenen eer zij genade krijgen, en daar is er eene die de vromen kwelt en drukt. De hardnekkigheid, zult gij zeggen, die in de verworpenen heerscht en in de uitverkorenen eer zij wederom geboren worden, hoe is die? Gij zult er al veel in de stad vinden; van 't allerslimste deelen de vromen wel wat mede, maar evenwel minst van die gestalte. Hoe is een hardnekkig zondaar?

1; Eerst, hij neemt voor onder geen banden te komen, al was 't dat er God of menschen hem toe brengen wilden, hij wil los zijn; of het menschenzeelen of touwen van liefde zijn, daarom wil hij God al zoomin achten als om de straffe; of God hem trekt met banden van liefde of met banden van ellende, dat scheelt hem niet; hij wil zelfs onder den band des verbonds niet komen, hij wil daarom niet ten Avondmaal gaan, ja hij wil bijna onder den band des doods niet komen. Ik wil naar God niet, zegt hij, en als hij het dan nog eens doet, als hij gaat sterven, dat is dan maar schielijk. Ik wil leven, zegt zoo een, zooals ik het versta; ik weet wel hoe ik leven moet, ik versta mijne wereld wel. Ze

staan tegen den hemel op, en **zoo** er nog een bandetje is, ze scheuren het in stukken; ze willen niet fijnmelen, ze willen niet consciëntieus zijn, zij willen de gedaante niet hebben, zij willen doen al dat in hun **hart** is; **zoo** er nog een **bandetje** is zij zouden doen als Simson, die al zijn kracht inspande om ze te verbreken.

2. Het tweede is, dat zij **zichzelve**n verkoopen om de zonde te doen; ze zijn te koop aan die hun meest willen geven, ze zijn de dienaar en de diensdijnde van den meestbiedende. **Zoo** deed Achab, 1 Kon. XXI : 25, hij heeft zijns gelijken niet, **zeide** God; hij had zich verkocht om kwaad te doen. **Zoo** deden die hardnekkige goddeloozen, Mal. III : 15. Ach, zeiden ze, wij achten ze gelukzalig die hoogmoedig zijn, en die goddeloosheid doen worden gebouwd; wij achten ze gelukkig, die in gunste, gemak, vermaak, goddeloosheid uitmunten boven anderen, zoodat er een naam van uitgaat gelijk van Eli's zonen; wat heb ik gehoord van u, **zeide** Eli, 1 Sam. II : 23.

3. Ook gaat het nog **hooger**; zij zeggen, al was er geen nut in, al mocht ik voor niet goddeloos **zijn**, al **zou** 't mij niet baten, 't is mij een spel en vermaak, ik kan er anderen mede vermaken ; **ze** zijn **zoo** overgegeven goddeloos, dat ze zeggen, het God en menschen te laten aanzien; ze zijn er in hun schik over, als ze met hun beide handen wel dapper kwaad doen, en het elk **laten** aanzien, hoe verre zij geavanceerd zijn, Micha VII : 3.

4. Al zien zij dat ze er schade door lijden, ze zijn niet te stuiten. Vaarwel God, vaarwel Christus, vaarwel genade, gezondheid, welvaart, naar ziel en lichaam, tot in eeuwigheid, ik wil liever verloren gaan als de zonde laten, En **zoo** is die spreuk in hen niet waar, terwijl zij leven, als Uwe gericht op de aarde zijn, **zoo** leeren de inwoners der wereld gerechtigheid, Jes. XXVI : 9. Hunne aangezichten hebben zij gemaakt als eene **keije**, en **zoo** is die spreuke waar, Jes. I : 5, waartoe zoudt gij meer geslagen worden ? gij zoudt des **afvals** des te meerder maken.

5. Zij willen niet aangesproken noch bestraft zijn. Is er iemand die hen aanspreekt, wat scheelt u mij, is het meteen. Hun harte is met ijzer en als met staal overklonken. Was het in mijne hand, zeggen zij, ik sloot de kerke toe, daar was nooit een Bijbel, ik zou hem op het vuur leggen, gelijk ze de rolle van Jeremia deden, Jer. XXXVI : 23. Ja, zeggen zij, ik durve zelfs aan God komen, ik vrage naar God niet, was ik nog jong, ik zou van nieuw af de zonde doen, en nog erger, dat ik nog maar kon, ik zou het doen, zij verbergen het niet, Jes. III : 9. Zij zitten niet bijeen in hun gezelschappen, of ze spreken van hun kwade zaken, die ze gedaan

hebben; ze doen de zonde met studie, met voorbedachtzaamheid, wetens en willens; wijs zijn ze om kwaad te doen; ze **koo**pen er hunnen tijd toe uit; ze zullen er hun dingen wat haastiger om doen; **zooveel** tijd ais ze maar hebben zullen ze besteden om de zonde te doen; en ze voegen 't een bij 't ander, boosheid bij boosheid, bovenmate boos zijn ze. Is er iemand, die een ander vraagt om den goeden weg, en zegt hem hun iemand, zij en willen niet **hooren**: aangaande dat woord, zeggen ze, wij en willen naar U niet **hooren**, Jer. XLIV: 16. Zij willen niet naar het huis **Gods** gaan; ze gaan leven naar den regel van het vleesch, ze weten te hoven en te complimenteeren om gunste, aanzien en alles goeds te verkrijgen; wij zijn zulke onnoozelen niet, zeggen ze, die tegen **Gods** Woord of een goed gemoed iets zullen doen.

III. **Deelen** **Gods** kinderen nu mede die hardnekkigheid! Ja, maar zij hebben maar deel aan het minste. Of de duivel nu tegen **Gods** kinderen zegt, gij zijt hardnekkig, dat ge zegt, ik en wil van God niet afgaan, en dat om vele redenen; God is onveranderlijk, de verkiezing is eeuwig, de genade en roepingen **Gods** zijn onberouwelijk, de verdiensten van Christus zijn oneindig; al is 't dan dat God Zijn aangezichte voor mij verbergt, Zijne bewerkingen inhoudt, al is 't dat ik eens valle, ik worde daarom niet wegge-
worpen, ga ik achteruit, ik zal terecht gebracht worden; zegt hij: gij houdt uw aangezichte als een diamant en rotse, daar is niet aan gelegen. Maar is er evenwel niet iets van de kwade hardnekkigheid in hen? Ja, **Marc. VI: 52**, Haar harte was verhard. En de Heere Jezus verwijt het de Zijnen meermalen, dat ze **zoo** ongeloovig en hardnekkig waren; het geelk naar de hardnekkigste. Waarin **deelen** nu **Gods** kinderen van die hardnekkigheid mede?

1. In de eerste plaatse, zij hebben **zoo** een hardnekkig eigen zinnetje, ze zouden hun eigen zinnetje voor God dikwijls niet willen neerleggen, God diende wei voor hen te buigen als een **Jona**; wat heb ik nu aan al dat reizen en in zee te zijn? zijn toorn ontstak tegen den Heere.

2. Ook bestaat het in God wat te weigeren, zij kunnen het zou tegen God uithouden, God **zeide** tegen Mozes, gaat naar Pharao; ik kan niet, **zeide** Mozes, hij hield het **zoo** lange tegen God uit als hij kon. **Jona**, gaat naar Nineve; ik kan niet Heere, **zeide** hij, en hij vluchtte. Jeremia, spreek tegen het volk; ik kan niet, Heere, **zeide** hij, ik ben te jong.

3. Verder bestaat het in hun ongeloof; zal er vleesch in de woestijn zijn voor zes maal honderd duizend menschen! Num. **XI: 13** en

Joh. **XX:25**, ik zal niet gelooven, **zeide** Thomas, al zeiden zij attemaal dat ze Hem gezien hadden.

4. Ook bestaat het in geen goeden raad plaats te geven. 2 Sam. **XXIV**, Koning! waarom hebt gij lust tot zulk een zake? 't Mocht al niet helpen, ik wil het volk geteld hebben.

5. Nog eens, het bestaat in een wrevelig disputeeren tegen den Heere, voor den duivel, tegen zijn harte aan. Al was 't dat er een Engel uit den hemel kwam om u te overreden, gij zijt van die slechten niet, die alle woord gelooven, maar gij zijt van die slechten, die het God en menschen moede maken.

6. Eindelijk bestaat het in die hopeloosheid, **Klaagl. III: 18**, Nu is uwe hope en uwe sterkte vergaan van den Heere. Dan beginnen zij ook wel te mogen lijden dat de middelen hen tevreden laten; en als er iemand u te na komt, zij zouden ze wel een grauw geven. 2 **Chron. XVI: 10**, Aza was gram op den Profeet.

IV. Nu komen wij tot het vierde of laatste stuk; het verschil is evenwel schrikkelijk veel, in een vrome of in een goddelooze. Weet gij hoe groot dat het verschil is? Als de hardigheid van ijs en was scheelt van de hardigheid van **een** diamant of rots. De hardigheid van een kind **Gods** is als die van was en ijs, maar die van een 'goddelooze is als een rots of diamant. **Zoo** die hardnekkigheid in u is, dan is zij als die van een verloren kind; doch uwe is **zoo** niet, dat gij de zonde wilt doen, en God niet wilt dienen, **zoo** een zondige hardnekkigheid is er niet in u.

1. Die kunnen niet doen **als** zonde, en gij kunt met die niet te doen hebben; die u willen pleisteren zijn u een last.

2. Als een kind **Gods** zondigt, hij heeft er geen **plezier** in, 't is hem een last, wat zou het hem een lust zijn!

3. Uw disputeeren komt dikwijls uit gebrek van meerder **licht**, om te weten de dingen die u van God geschonken zijn; gij zoudt **zoo** niet meer disputeeren, krijgt gij meer licht; met hoeveel blijdschap liet gij die kwade gestalte varen?

4. De goddelooze hardnekkigen haat gij met een volkomen haat.

5. Gij rekent ze voor menschen, die bovenmate goddeloos zijn.

6. Voor God, Engelen en menschen protesteert gij, dat gij geen lust hebt in die gestalte.

7. Gij zoudt er de goddeloozen over moeien en aandoen en beschaamd maken, die er plezier in hebben, gij zoekt ze in de engte te brengen.

8. O! gij zoudt er **voor** bidden, gelijk Abraham voor **Ismaël** deed.

9. Ten laatste, gij doet het tegendeel; gij wilt het jok des **Heeren** niet weg hebben; gij zijt niet te koop om de zonde te

doen; gij rekt de zonde te bedrijven geen **spel**; gij gaat de zonde niet doen, of er ellende voor de deur staat, gij schrikt er voor; ja ge zijt **zoo** niet als met ijzer en staal overklonken, dat er geen weekheid in **u** plaats heeft, ge komt er niet voor uit.

Nu, dat is den duivel **weer** dat ontnomen, Of de duivel zegt, gij zondigt, gij gaat achteruit, houdt gij nog vast aan God? wel dat is hardnekkigheid; hij liegt, het verschil van de **goddeloozen** en van **u** is schrikkelijk groot. En **zoo** mogen wij de gekrookte rietjes niet verbreken, maar wij moeten ze ondersteunen.

Andere overtuigden zuilen zeggen; 't is of het bij mij al in een zak was, ik ben **zoo** stil, ik **vreeze** dat ik tot vleeschelijke zorgeloosheid vervallen ben, dat zullen wij daarna ook zien. Nu, ik wensch dat dit mag gezegend zijn aan ons allen. Amen.

VIER-EN-VEERTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin het volgende :

- I. Dat overtuigden wel meer tot groote stilte gekomen zijn.
- II. De kommer van een **gekrookt** rietje of zijn stilte niet is de vleeschelijke gerustheid.
- III. Tien kenteekenen, waaraan de vleeschelijke gerustheid te kennen is.
- IV. Het onderscheid dat er is tusschen een kind **Gods** en de **vleeschelijk** gerusten.

IN ons tekstkapittel, vers 43-45, lezen wij wat wonders. **Ende** wanneer de onreine geest van den mensche uitgegaan is, **zoo** gaat hij door dorre plaatsen, zoekende ruste **ende** en vindt ze niet. Dan zegt hij, ik zal wederkeeren in mijn huis, van waar ik uitgegaan ben ; **ende** komende vindt hij het ledig met bezemen gekeerd **ende** versierd. Dan gaat hij henen **ende** neemt met hem zeven andere geesten, **boozer** dan hij zelve, **ende** ingegaan zijnde wonen ze aldaar, **ende** het laatste deszelve mensches wordt erger dan het eerste. **Alzoo** zal het ook met dit boos geslachte zijn.

Ik heb al dikwijls gedacht, wat mag de zin van deze moeilijke plaats zijn; misschien hebt gij het ook wel gedacht, en wij weten niet of ge er nog wel achter zijt; wij zullen er **zooveel** licht aan geven als wij kunnen.

Gij ziet dan, de gelijkenis is deze: daar is een vuil huis, dat vervuld is met drek, **uitspuwsel** en **al** wat walgelijk is, hij mag er den reuk van hebben, die er de inwoner van is, maar doordien het een duistere nacht is, **zoo** ziet hij 't niet. Eindelijk daar komt licht in dat huis, de inwoner ziet die vuiligheid; die vuiligheid ziende, hij begint er over beschaamd te worden, hij neemt een bezem in zijn hand, en gaat het wat bezemschoon maken, omdat het nog wat lijken zou en voor de menschen kunnen **pas-seeren**. Maar hij houdt er de hand niet aan, en hij laat al de vuiligheid in de hoeken zitten, en na verloop van eenigen tijd het huis vervuult, het wordt nog stinkender als het te voren was, en die mensch begint in zijn stank te verrotten en te vergaan, **zoodat** er elk mensch een afkeer van heeft, en hij laat hem maar vergaan.

Weet gij wat Hij er mede meende, de Heere Jezus, als Hij dat zei? Dit **booze** geslacht is **zoo**, **zeide** Hij. Welk geslacht, moesten ze zeggen? Daar Ik hier onder predike, wil Hij zeggen. Met het gros van de Joodsche natie was het **zoo** gesteld. Hoe waren zij gesteld? Als gij ze in hun voorouders bezaagt, zij waren in hun **nature zoo** vuil als zij daar onder de Heidenen waren. Gen. XII, Abraham daar in Ur. En Ezech. XVI : 1-6.

Zoo wakker als het licht der genade daar kwam schijnen, **zoo** ging er Abraham uit, en **zoo** wakker als het licht der leere begon te schijnen onder Abrahams zaad, **zoo** begonnen zij te zien, dat het Heidensche leven een duivelsch leven was. Lieve Heere, zeiden ze, in den nacht mochten wij in die vuiligheid wandelen, maar in den dag kunnen wij dat **zoo** niet doen. Daar Wierden ze Joden, en de vuiligheid van het Heidendom wierd uitgesmeten, maar ze bleven van de vuiligheden van hun harte, dat zulke ondeugdzaame gedachten smeedt, daar bleven ze af. Daar moest die onreine geest onder de Heidenen maar gaan werken, in die dorre plaatsen ; die gingen den duivel openlijk dienen, daar het woord der leere niet en kwam.

Maar daar vond de duivel geen ruste, **zoo zeide** hii, ik zal weder **keeren**, en zal met zeven **duivelen** komen bestormen dat volk, daar de leere der genade is. Zeven duivelen, dat is een Hebreeuwsche manier van spreken, 't is te zeggen **met** vele blijken dat er de onreine geest werkzaam is. Daar vindt hij ze beschaafd. Die zeven **duivelen** of onreine geesten, welke zijn die **zoo** al? Verharding, verstoktheid, hardnekkigheid, Ze willen 't tegen God en menschen uithouden, en in den wind leggen; dan trotschheid, verwaandheid, ongeloof, disperaathed, zorgeloosheid ; ze waren

gelijk een vuil huis, daar de hand niet aan gehouden wordt; het vervalt; de natuurlijke takken, zij **leekenen** dezelve niet meer, God kon ze niet meer sparen; daar zijn de Christenen in de plaats gekomen, God kwam met Zijne genadeleer onder de Heidenen, die **wierden** Christenen. In Abrahams tijd zondigden ze tegen **zooveel** licht niet als daarna.

Onder de Christenen ging het net **zoals** onder de Heidenen en Joden. Daar konden ze niet langer meer rusten onder de Joden, ze gingen 't ontvlieden als de zaligmakende genadeleere aan hen verscheen; daar gingen ze 't ontvlieden, zij wilden geen overspelers, hoereerders, dronkaards noch groote zondaars meer zijn, zij gingen aan 't reformeeren, zij ontvloten die groote zonden, daar Wierden zij als gewasschene zeugen, en als de hond die overgeeft en uitbraakt dat hij gegeten heeft; maar daarna gingen zij hun eerste liefde verlaten, zij Wierden erger als zij tevoren waren, zij **wierden** koel, lauw, traag, lusteloos, zij vervielen in het Christendom, zoodat hun laatste erger wierd als hun eerste.

Ziet die zeven kerken van Azië, daar al die brieven **aan** geschreven zijn ; hoe vele zijn er wedergekeerd tot goddeloosheid! Het is **zoo** gegaan met de natie der Joden, maar **zoo** gaat het ook met de Christenen nu ; **maken** wij het elk **zoo** niet? hoe gaat het met ons elk onder het Christendom? Het kan niet zijn, dat gij onder een onderscheidene bediening levende, niet altemets zoudt overtuigd worden; moet ge niet altemets zeggen, wat is dat! ik leve niet wel, ik ben beroerd? Komt het niet wel **zoo** verre, dat gij wat deugden gaat doen, en wat zonden laten?

Gij maakt **zoo** de vloer van buiten wat schoon, en daar zoekt gij het voor God **zoo** mede goed te maken, en daar komen zeven duivelen, die zeggen, ik moet eens zien, of ik dat huis weer tot mijne woning kan krijgen.

Welke zijn die duivelen, welke zijn die daden, daar 't aan blijkt, dat hij in ons werkt? Wel, een overtuigde begint allengskens wat harder te worden; zou ik altijd **zoo** week moeten zijn, zegt **zoo** een, dat past een mensch onder het Evangelie niet, en dat valt uit tot verstoktheid; men komt **zoo** verre, dat men niets verder als uitwendig wil hebben. Dan komen ze tot **hardnekkigheid**, en dan beginnen ze te denken, ik ben veel beter als een andere, ik ben ook al iets in het Koninkrijke, ik ben rijk en verrijkt geworden, en ik hebbe **geenes** dings gebrek, Openb. III: 17.

Dan komen zij tot dien duivel, dat zij zeggen, ik ben naar de rechtvaardigheid die uit de wet is onberispelijk, Ik geve geen aanstoot aan God of menschen; daar zitten zij neder op hun eigene

gerechtigheid, zij beginnen een groote gedaante te vertoonen, en de kracht der godzaligheid verloochenen zij, 2 Tim. III:5. Zij **loopen** naar de kerk en voegen zich bij de vromen; zij beginnen met den Geest, zoodat men wel van hen begint te zeggen, daar zal naar alle gedachten wat goeds afkomen, **ze** zijn met Ananias en Saphira onder het rechte volk, ze schijnen oprecht van buiten, maar ze zijn geveinsd in hun harte. Dan, ze houden de hand niet aan hun vorig werk. Zij beginnen allengskens te vervallen, ze beginnen de middelen der genade te verlaten, ze beginnen **zoo** allengskens met den hond weder te **keeren** tot zijn uitbraaksel, en met de gewasschene zeug tot de wenteling in het slijk, 2 Petri II: 22; zij zijn van die, die willens zondigen, Hebr. X: 26, en dat, nadat zij eens verlicht zijn geweest, Hebr. VI: 4.

Zoo keeren zij weder; dan komt die onreine geest, dat zij het beginnen op te geven, zij worden desperaat, zij vallen uit hunne **hope**, zij beginnen te wanhopen als een Kain, en met hem te zeggen, mijne zonden zijn **grooter** als dat zij kunnen vergeven worden, Gen. IV: 13. Of als het volk **bij Jeremia**, laat ons ons harte ophalen ; want 't is doch buiten hope, Jer. XVIII: 12, Of als een **Saul**, of als een Judas; daar worden zij moordenaars van **zichzelve**n, of 't **worden zulken**, die eene **kwellinge** zetten, **zoo** dat zij er van sterven, 2 Cor, VII : 10, De droefheid naar de wereld werkt den dood. Of het zijn zulke desperate, die het al opkroppen tot op het doodbedde, en dan schreeuwen ze het uit, en **zoo** blazen ze hunne desperate ziele uit in de helle. O God ! zeggen ze, op eene desperate wijze, ik hebbe naar den desperaten duivel geluisterd, nu moet ik in eeuwigheid bij hem zijn. Dan komt er wel een stille duivel, die wordt meester in dat huis, en dat weeldekind, de **zoetvoerige** zorgeloosheid, daar sterven ze mede, en vallen **zoo** zoetvoerig in **eenen** diepen slaap, en **zoo** in de helle.

Ziet daar, geliefden! dat zijn dingen, die gij naar het Woord uit die gelijkenissen trekken moet. Voor tegenwoordig hebben wij voor, den stillen duivel eens te bekijken; en als God wil, op **eenen** anderen tijd, die stille genade, die een gewrochte is van **Gods** Geest, en een goed van het genadeverbond. Daar is **zoo** een stille duivel, die in een mensch komt, nadat hij wel zwaar is overtuigd geweest; daarvan zullen wij nu spreken, en dat zullen wij **zoo** -doen,

1. Dat wij u zullen **toon**en, dat er wel overtuigden zijn, die tot stilte gekomen zijn.

II. De kommer van een kind **Gods**, die tot stilte gekomen is, of het **eene** stilte is, die de duivel werkt, of van **Gods** Geest.

III. Zullen wij eenige **teekenen** voorstellen, waarin wij **toon**en zullen waarin de **vleschelijke** gerustheid bestaat.

IV. Zullen wij daar een **gekrookt** rietje voor roepen, en zeggen, is uwe stilte van die soort? spreekt recht uit.

Dat zijn dan onze vier stukjes: Eerst, overtuigden komen tot groote stilte; dan, de kommer van **Gods** kinderen over hunne stilheid; dan, eenige teekenen van dien **onreinen** geest geven; eindelijk, het zwakke volk daarvoor te roepen, en zeggen, oordeelt nu rechtmatig.

1. Wat het eerste aangaat: **menschen** die onder het Woord leven krijgen somtijds wel roeren; 't kan niet anders zijn in die onder het Woord leeft, want de consciëntie doet haar werk, zoo dat zij menigmaal moeten zeggen, wat wil dit zijn! ze moeten wel eens alleen **in** hunne kamer gaan, en zeggen, och God! ik ben **zoo** beroerd! zij worden twijfelmoedig, zij zijn wel **zoo**, dat er eens een traan uit hunne **oogen** komt,

Zijn er wei zulke overtuigden, die tot stilte komen? Ja die zijn er velen, **zulken** zijn de meeste hoop in de kerke; die schare is zeer groot, haar naam is Legio, **zoo** zijn vrij de meeste belijders; dat zijn van die gerusten daar gij van leest, Amos **VI**: 1, Wee den gerusten te Sion, **ende** den zekeren op den berg van **Samaria**.

God vergelijkt ze bij een vat, dat neergezeten is, maar de vuiligheid er nog in; als gij er aan schommelt, hoe beroert het, 't wordt al heel beroerd; 't zit op zijne heff e stille, als gij het niet en roert, maar geroerd zijnde wordt het weêr stil, Jer. **XLVIII** : II.

God vergelijkt ze bij de inwoners te **Laïs**, in het boek der Rigteren, kap. **XVIII**: hun langdurige vrede bracht hen tot zorgeloosheid en tot zonde; wat voor zonde: Zij zaten stil.

Wilt gij het in exempels zien? Bekijkt dan **Pharao**; hij kwam tot stilte als er verademing was. Let op **Saul**; als hij tot David zei, gij zijt rechtvaardiger dan ik, hij kwam al weer tot stilte. Bekijkt de **Ninevieten**; hoe waren zij overtuigd, en tot wat stilte kwamen zij!

Ja, zult gij zeggen, dat is al in het Oude Testament; maar zijn er wel **zulken** in 't Nieuwe? Menigvuldig. Ziet het in **Herodes**; hoe overtuigd was hij door Johannes, en tot wat een stilte kwam hij, als hij die boosheid deed dat hij Johannes het hoofd liet afslaan, en dat om een **hoere**!

Let eens op de schare, die den Heere Jezus volgde; wat een beroerte was er onder, de een schreeuwde uit, de andere sprongen de tranen uit de **oogen**, de ander sloeg zijn handen naar den hemel; wie heeft zijn leven **zoo hooren** prediken! niemand heeft

ooit **zoo** gesproken! ze liepen Hem na, zelfs door de woestijnen en langs de stranden, ja zelfs Overpriesters.

Wat liepen er Johannes na, hoe overtuigd waren zij ! Wat moeten wij doen, zeiden sommige, om de werken **Gods** te werken, en anderen riepen, en wij, wat moeten wij doen ? en op het laatste nemen zij stilletjes hun afscheid, Joh. VI en **Marc. X** kwam daar een jongeling, die op den weg uitschreeuwde; de stille duivel kwam, daar wordt hij **zoo** stil; wij lezen er niet meer van.

Gij ziet dan klaar, dat men na overtuiging kan tot stilte komen. Hoe menige is er wel onder eene predikatie eens overtuigd, en wij weten niet of zij het wel twee uren uithouden, ik laat staan twee dagen, en ik laat staan twee weken; 't is **zooals** een zee-ziekte, 't is of zij het al uitbraken en walgen zouden, maar ze zijn uit het schip niet of het is weg; 't is eene predikatie-ziekte, een zondaagsche bekeering; die zij met de zondaagsche kleederen afleggen; 't is als een **morgenwolke**, **ende** als een vroegkomende dauw, die henen gaat, Hos. VI :4, 't is net gelijk als met een dood man, die daar in zee gesmeten is; **zoo** lange hij in de zee daaraan komt drijven, zou men zeggen dat hij leeft, zulk een beweging maakt hij, maar werpt hem een **bare** op het strand, **zoo** ziet gij dat hij dood 'is. Let eens op de grootste schare; God beweegt ze eens, hun hart wordt eens ingenomen, maar het duurt dikwijls geen twee dagen.

II. Nu komen wij tot ons tweede stuk. Een **gekrookt** rietje, dat waarlijk overtuigd is, zegt, ik kan niet ontkennen dat ik waarlijk overtuigd ben, maar ik ben **zoo** beroerd niet als tevoren ; ik ben **zoo** gezeggelijk, **zoo** handelbaar, ik ben **zoo** overtuigd niet als tevoren; ik ben het kwijt, ik moet het **tegendcel** zeggen; hoe dikwijls bid ik, dat ik niet een traan kan laten! ik ben **zoo** ontroerd over mijn staat en werk niet als ik wel plag; ik pleeg het alle dagen te voelen, maar nu ben ik weken en maanden dat ik over mijn staat en werk niet bekommerd ben, of ik ziek of gezond ben, of ik dicht bij de eeuwigheid ben, of ik denk aan de onzekerheid van mijn leven, ik trek mijn staat niet in twijfel. Och Heere! ik denk niet dat ik in de helle zal vallen, ik ben **zoo** stil ; ik **vreeze** geen dood, geen opstandinge, geen oordeel; ik ben **zoo** vertrouwende, **zoo** welgemoed, ik ken niet veel alteratie noch angst, ik kan mij niet beroeren al wil ik; och Heere! waar komt het vandaan? Mijne ziele, gij zult het zeggen, waar het vandaan komt; weet gij het niet, of uw stilte zondig of goed is, of gij die stilte hebt van den **onreinen** geest of van **Gods** Geest? Zijt gij dan **zoo** verzekerd, hebt gij **zoo** veel klaarheid, leeft gij dan

zoo nabij God? Ik heb er zulke velen ontmoet. Wij kennen licht elk **onzelven**; is het niet wel al te stil? dit bekommert ons. Dat is ons tweede stuk.

III. Nu het derde stuk is, eenige **teekenen** te stellen, waaraan die **zorgelooze** vrede na de overtuiging te kennen is. Wij zullen ze optellen tot tien in getal. Spant u wat in, wij zullen u niet te veel bezwaren. Gij zult dit vinden, daar die stille duivel is.

1. Eerst, de bekeering die houden ze eens voor al vast. Hoe, zeggen zij, zou ik verloren gaan, ik ben eens onder een predikatie **zoo** beroerd geweest, en toen ben ik bekeerd: dat stel ik vast en zeker. Niemand zal dat uit mijne hand nemen, mijne zaken staan wel, mijn werk is waar; dat durven zij **zoo** stijf en **zoo** stout zeggen. Niemand kan hen ontrusten, al hebben zij een leugen in hunne rechterhand, zij houden ze vast; al is 't dat zij onzacht wakker zullen worden, niemand zal dat uit hunne hand nemen, totdat zij voor God, Engelen en menschen zullen staan ais een bedrieger; zij stellen **zichzelf** naast de vromen in het oordeel om een eewigen zegen te verkrijgen, Matth. XXV. Maar in plaats van dat zal 't een eeuwige vloek zijn; die dwaze maagden zeiden, wij hebben ook lampen, wij hebben ook olie, onze lampen branden ook, 't zal wel met ons 'zijn; en ziet eens wat een bedrog! Houdt dat vast, zeggen zij, gij **zijt** toen bekeerd; nadat gij **zoo** gezondigd hebt, **zoo** hebt gij **zooveel** gereformeerd, toen hebt gij genade gekregen.

2, Het tweede **teeken** is, zij geven **zooveel** op van hun stilheid. Ik ben **zoo** beroerd niet, zeggen zij, ik ben wel tevreden, ik **heb** geen een kommer of mijn staat of werk **wel** is, en zij misbruiken dien tekst, Ps. XLII: 6, 12, Wat buigt gij u neder, o mijne ziele? hoopt op God. Zij misbruiken dien tekst, Jes. LIV : 13, De vrede van uwe kinderen zal groot zijn. En dien tekst, waarin de Heere Jezus beloofd heeft, dat die tot Hem komt zal ruste voor zijn ziele vinden, Matth. XI: 28 29. Dat is het tweede **teeken**, daar die stille duivel regeert; zij geven van hun stilte veel op.

3. Daar hij in de **woning** komt, die stille duivel, daar vinden zij zulk een uitermate groot genoegen er in. Het is hun **zoo** wel, hun harte is **zoo** goed, in plaats van dat zij zouden ijzen en schrikken van **zichzelf** en van alle hun verdorvenheden; zij werken niet veel met Rom. VII : 14-26, In mij woont niets goeds, het goede dat ik **wil** en doe ik niet, het kwade dat ik niet wil dat doe ik. Zij kennen niet veel 't geen staat, Jes. LXIV : 6, Wij alle zijn als een onreine, en alle onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kled. Zij kennen niet veel Gal. VI : 3, Indien iemand

meent iets te zijn daar hij niets en is, die bedriegt hem **zelve**n in zijn gemoed.

4. Het vierde **teeken** is: daar die stille onreine geest het houdt, die houden van geen achterdocht over hun stilte, of zij de rechte wel is. Zij stellen dat eens voor al vast, zij geven **zichzelve**n geen tijd, om zich te toetsen of te laten toetsen ; komen zij in de goddelijke voorzienigheid onder een onderscheidene bediening, zij, daar die duivel het houdt, luisteren daar niet naar. Ik ben niet achterdochtig, zegt **zoo** een, en de predikanten moeten 't ook niet zijn, en de particuliere Christenen moeten 't ook niet zijn. Is er **zoo** een predikant, dat geven zij den naam, hij doet niet naar de liefde, hij ligt altijd de menschen te verdoemen, hij wil altijd mij mijn goed ontnemen. Zij zijn vijanden van al die hen tot kommer willen brengen, en van kommerlijke vragen en onderzoek te doen.

5. Het vijfde **teeken** is dit: zij komen **zoo** gemakkelijk aan hun stilte, 't kost hun geen bidden, tranen, strijd, arbeid, moeite. Dat kost het die stille in den geest, eer zij er toe komen! 't Kost hun een schrikkelijke moeite; maar **zij** komen er van zelfs aan. Luc. **XI**: 21, Hij houdt zijn hof in vrede. 2 Petri **II**: 1, 't Zijn valsche Apostelen, die zeggen dat Christus hen gekocht heeft. Zij raken **zoo** gemakkelijk tot stilte.

6. Het zesde **teeken** is: komen er wolken en oordeelen over **Gods** huis, hun huis, of 't land, zij blijven bij hun stilte, zij worden niet week, zij zeggen, ik zal vrede hebben zonder gevaar; die daarvan spreken, zijn zwaarhoofdigen. Dan komen die predikanten te pas, die kussens onder de ellebogen leggen, die weten te hooveeren, **grooten** en kleinen te **streelen**, en zeggen dat zij hun handen niet slap zouden laten hangen, zij willen het volk niet beroeren ; dan gaat het naar hun zin.

7. Het zevende **teeken** is: daar die stille duivel komt, als de oordeelen ophouden, dan hebben zij vrede. Nu wil ik het **zoo** nauw niet nemen, zeggen zij, **Gods** toorn is afgekeerd; dan zeggen zij tot het lachen niet meer, gij **zijt** onzinnig, en tot de vreugde, wat maakt deze! Nu komt het er **zoo** nauw niet op aan, of wij vloeken, zuipen, dartel zijn. **Zoo** gaan zij misbruiken dien tekst, Esth. **VIII**: 16, 17, Bij de Joden was licht, **ende** blijdschap, **ende** vreugde, **ende eere**, maaltijden en vroolijke dagen; en Deut. **XXVIII**: 47, zij hadden den Heere niet gediend met vroolijkheid, vanwege de veelheid van alles, in al het menigvuldig goeddoen; hij spreekt breed van al den voorspoed, mag ik dan niet verheugd zijn, mag ik dat **zoo** verre niet nemen?

8. Het achtste **teeken** is: wel, zeggen zij, ik heb van mijn leven

ook wel eens beroerd geweest, maar ik dank God, ik ben het te boven; men moet niet altijd blijven die men is, en zoo misbruiken zij die teksten, Phil. III: 14, Ik vergete hetgene achter is. 1 Cor. XIII: 11, Toen ik een kind was, sprak ik als een kind, was ik gezind als een 'kind. Mal. IV : 2, Ze nemen toe als mestkalveren. Ps. XCII : 14, Die in het huis des **Heeren** geplant zijn, dien zal gegeven worden te groeien in de voorhoven **onzes Gods**. Die stille duivel misbruikt dat.

9. Het negende **teeken** is: hun zondige inwendige verdorvenheden wegen hen niet; kleine zondetjes, daar weten zij niet af; komen zij in gezelschappen, zij lachen met de zonde, kunnen zij die maar voor menschen verbergen; 't moet al wat grof gaan en de mate te buiten, eer zij er van weten, zoodat zij er schade of verachtingen door **krijgen** zouden; en **moeit** hen iemand er te veel over, dan hebben zij hunne exeptitjes en uitvluchtjes; zij verschoonen 't, zij bemantelen 't, zij verbloemen het; dan is 't, wel 't is maar eene zwakheid, elk zou dat kunnen gebeuren, zou ik mij daar **zoo over onstellen**?

10. Het tiende **teeken** is: hij wordt toornig op de godzaligen, die hem willen stuiten, hij opent de deur tot alle ongebondenheid.

Gij zult zeggen, zou iemand zoo hard slapen kunnen? Ja, zoodat God zegt, wat is u, gij hardslapende? Het is een doodslaap, als zij er uitstorten, zullen zij in 't uiterste verderf zijn. Omdat gij lauw zijt, zegt God, zal Ik u uit Mijnen mond uitspuwen, Openb. III: 16, Iemand zal zeggen, ik heb nooit onder de Christenen veel **geruchts** gemaakt, zou ik dan al mede dien **zorgeloozen** vrede hebben? Wel hoor, die andere vrede bewaart uw harten en zinnen, Phil. IV: 7: maar die vrede des duivels is tevreden, als zij wel te eten en te drinken heeft, en veel goeds naar de ziele te genieten, dat scheelt haar niet, als 't maar naar 't lichaam **wèl** gaat.

IV. Nu wilden we u wel voor 't stuk roepen, dat is ons vierde stuk. Hebt gij **zulk** een stilte? Zegt gij ja, dan zijt ge te beklagen, en hoe raakt ge terecht! **Zijt** ge nu wat ruimer als te voren, is 't u nu **zoo** gemakkelijk, ge zijt in een groot verval, en hoe komt ge nog terecht? Zegt gij: ik kan niet zeggen dat ik die **teekenen** vind, en ik kan niet zeggen dat ik ze niet vind; hoort met een woord twee of drie waaruit het blijkt, dat ge er geen deel aan hebt.

1. Eerst, gij haat zulke stille gerusten; God beware mij daarvoor, zegt gij.

2. De kommer is u **zoo** lief en aangenaam. Ach God! laat ik

mijn leven **zoo** stil en gerust niet zijn! Ik wil liever bekommerd zijn ais **zoo** stil en gerust.

3. Gij blijft altijd bij de middelen, die u tot kommer brengen, die u toeroepen, wat is u, gij hardslapende?

4. Gij hebt **zoo** gaarne, dat ze u onderzoeken en ge toetst u **zoo** dikwijls.

5. Gij vreest **zoo**, dat ge geen deel hebt aan die stilte, die door **Gods** Geest gewrocht is; gij zegt: ik vind zulk een stilte in mij, maar ik weet niet wat ik er van maken moet; ik kan niet zien dat het die is van den stillen duivel, en ik durve niet gelooven dat het die stilte is door **Gods** Geest gewrocht, die een goed is van 't genadeverbond ; ik durf het mij niet los toepassen.

Daar is nu het stuk; het andere zullen wij sparen tot op een anderen tijd; als God wil dan zullen wij dat zien.

Wilt gij nu nog geen oordeel vellen, doet het dan als ge van dien anderen vrede **hooren** zult, als die zal verhandeld worden, bewaart **zoolang** uw oordeel. En ik hope, dat God dit gesprokene zegenen zal aan ons en **ulieden**, tot Zijne eere, om Zijns Zoons wille. Amen.

VIJF-EN-VEERTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin getoond wordt:

- I. Dat een kind **Gods** na zware angsten wel tot **grootte** stilte komt.
- II. Eenige onderscheiden tusschen de stilte van de zondaren en van **Gods** kinderen.

OPMERKELIJK is hetgeen wij lezen Hos. **XIII: 13**, **Efraïm**, zeide God, is een onwijs kind, want anders en zou hij **geenen** tijd in de kindergeboorte blijven staan.

Dat is een tekst, die dikwijls gemeld, maar weinig verklaard wordt, en daar 't harte evenwel genegen toe is om te verstaan. Wij denken, dat wij onzen tijd niet onnut zullen doorbrengen, als we u den zin en een verklaring van denzelven geven.

Daar zijn drie geboorten, een natuurlijke, een burgerlijke en een geestelijke. In alle die drie geboorten kan het kind blijven staan.

a. Daar is een natuurlijke geboorte. Daar is een vrouwe die zwanger gaat, zij draagt hare vrucht, **de** tijd komt dat ze baren

zal, de weeën en de arbeid die overvallen en treffen haar; het houdt weer wat op, de moeder en het kind worden krachteloos, het is een raadsel of het kind zal geboren worden of niet.

b. Daar is een burgerlijke geboorte. Men leeft in een staat, republiek, politie, kerk, nering, daar 't niet wel gaat, men begint er zijn hart op te zetten, men zegt: laat ons eens zien of het niet te herstellen is; men begint er zijn hand aan te slaan om den staat, republiek, politie, nering, kerk weer te herstellen in hun vorigen toestand; men begint te arbeiden, te reformeeren, te **bekeeren**; maar men houdt ook wat op, 't zijn morgenwolken; men begint wat stil te staan, men ging met **stroo** zwanger en baarde stoppelen; men gaf breed op, maar men doet niet veel.

c. Dan is er een geestelijke geboorte, en daar wilden wij zijn. Daar is een moeder, de Kerk, Gal. IV : 26, Jeruzalem dat boven is, dat is **onzer** aller moeder. Die Kerk heeft een schoot, in den schoot van die Kerk wordt het Woord geworpen, Die Kerk ontvangt, in die Kerk zijn dienaren, die het middel zijn van het geestelijke leven aan sommigen, en het middel tot opbouw van anderen, en God gebiedt er Zijn zegen over. Die Kerk wordt zwanger, ze schreeuwt om te baren, daar komen kinderen die voortgebracht moeten worden. Hoe **gaat** het? De eene breekt door, de andere staat in de geboorte, de anderen blijven er in staan. Eenigen staan niet in de geboorte, maar het werk des **Geestes** gaat voort, zij breken door, ze gaan over -tot een godzaligen wandel, 't gaat er al op het voorspoedigste mede, zoodat men zegt: deze en die is aldaar geboren, en op dien tijd zijn ze vastgezet, de Allerhoogste zelve zal ze bevestigen, Ps. LXXXVII : 5.

Hand. II daar hadt gij er **zoo** drie duizend, **Zoo** ook de stokbewaarder en Zacheus, ze bleven geen oogenblik in de geboorte staan, ze breken meteen door.

Maar daar zijn er ook, die blijven in de geboorte staan. Wat **zijn** dat voor menschen?

Dat zijn zulke menschen, die **in** de baarmoeder van de overtuiging raken.

Overtuiging is de wedergeboorte noch het geestelijk leven niet, maar 't is er een begin van. Zij komen in de baarmoeder van de overtuiging en daar blijven zij in staan. De overtuiging kan hen gezelschap houden tot in de helle, gelijk zij Judas deed, hij had dikwijls zulke nepen. Dat houdt hen gezelschap tot dat zij in de helle zijn, dan komen de grootste en de heetste. Gelijk er sommigen staan in de baarmoeder der overtuiging, **zoo** blijven zij er in staan.

1. Als zij in de baarmoeder der overtuigingen geraakt zijn, zij breken niet door; zij hebben te veel te doen in de wereld om door te breken; zij hebben te zwaren huisgezin, daar zij al hunne kracht en tijd in besteden; zij moeten laat en vroeg op zijn. Matth. XXII daar bleven zij **zoo** jaar en dag staan in **die excusen**, om tot die bruiloft te gaan, wegens al hunne bezigheid.

2. Dan blijven ze daarin staan, als zij het **zoo** uitgesteld hebben; 't zal nog wel eens zijn, zeggen ze, maar 't en komt mij nog niet gelegen, ik kan nog niet, maar 't zal wel eens zijn.

3. Dan blijven zij in die geboorte staan, als zij gaan hinken op twee gedachten; den **eenen** dag schijnen zij het aan de zijde **Gods** te houden, en den anderen dag willen zij twee **Heeren** gaan dienen, God en den mammon, tegen Matth. VI: 24.

4. Blijven zij in de geboorte staan dan, als zij niet door willen breken of zij moeten God eerst **zoovele** conditiën voorstellen; zij hebben **zooveel** te zeggen: als God mij zegenen zal, en met het kwade het **alzo** ten aanzien van mij maakt dat het mij niet en smerte, dan zal Hij mijn God zijn, **zeide** die man, 1 Chron. IV :10. Evenals Naäman de **Syriër**; ik wil God wel dienen, **zeide** hij tegen den Propheet, maar gij zoudt 't mij toe moeten laten dat ik mij ook voor den afgod zou buigen, 2 Kon. V: 18. Dan blijven zij er in staan, als zij zeggen : laat ik eerst mijn vader en mijn moeder begraven, laat ik afscheid nemen van **degenen**, die in mijnen huize zijn, Matth. VIII: 21.

5. Dan blijven zij er in staan, ais zij conditiën ziende en de kosten moerende overrekenen, zeggen: die conditie is te hard; zou ik mijne vrienden moeten verlaten? goed, bloed, naam en al voor den Heere ten beste moeten hebben? Joh. VI: 60 zeiden zij: deze rede is hard, wie kan dezelve **hooren**? Zij Wierden bedroefd, hun harte wierd er door beklemd, en zij gingen weg.

6. Dan blijven zij er in staan, wanneer de overtuigingen beginnen te minderen; zij zijn **zoo** dikwijls niet overtuigd als te voren en daar begint in de plaats te komen verstoktheid en hardnekkigheid, zorgeloosheid, vleeschelij ke gerustheid, een vervloekte vleeschelij ke vrede. Zij liepen wel in 't eerste, zij begonnen met den Geest, maar zij eindigen slecht, zij eindigen met het vleesch, zij gaan allengskens achteruit.

7. Dan blijft men er in staan, wanneer de arbeid veel wordt en als men dan niet door en breekt. Men komt niet in een predikatie of 't is wee op wee, klop op klop; zij moeten zeggen : in die predikatie wierd ik overtuigd van eenige zonden, maar ik gaf er geen acht op, al klopte mijn harte; in eene **andere** wierd

ik overtuigd dat mijne overtuigingen niet en deugden maar ik wierd er gemelijk om, of als 't mij iemand zeide dat zij niet en deugden; op eenen anderen tijd wierd ik overtuigd, dat ik nog niet bekeerd en was, en dat ik het moest zijn; maar ik zette het neffens mij neer, ik volgde het niet op : dan wietd ik eens overtuigd van al het gebrekkelijke van mijne allerbeste plichten, dat het al niet helpen kon, al was 't dat ik nog zoo deugdzaam was, als ik in Christus niet en was, en ik kon 't gemakkelijk dragen ; op een anderen tijd, hoe zwaar zal het zijn maar nabij gekomen te zijn, en hoe nauwelijks wordt een rechtvaardige zalig; ik liet het al staan, en tot op dezen dag ben ik nog niet verbrijzeld van herte, Jer. XLIV: 10.

8. Dan blijft men in de geboorte staan, als die overtuigingen overgaan. Men weet van geene angsten meer; wat middel men waarneemt, men ontstelt er zich niet over; is er iemand die tot zoo een schreeuwt: wat is u gij hardslapende? Hij moet afscheid nemen met te zeggen: slaapt nu voort.

9. Eindelijk, dan blijft iemand in de geboorte staan, als men al wedergeboren is, dat men dan al gedurig terugkeert tot zijn eerste werk, dat men al gedurig zegt: is het wel begonnen? ben ik wei bekeerd? heb ik wel gezond geoordeeld? en hij breekt niet door, en hij maakt geen voortgang.

Die nu in de geboorte blijft staan, is onwijs, volgens Gods zeggen; het is ook gevaarlijk en bezwarende.

a. Het is een onwijs kind, zegt God. Is het in den politieken toestand, 't is slecht; hadden zij het doorgezet, zij waren terecht geraakt. In den geestelijken toestand; had Saul het doorgezet, hij had wijselijk gedaan : had Judas het doorgezet, hij had wijse-lijk gedaan.

b. Het is ook uitermate gevaarlijk dat een kind in de geboorte blijft staan, 't is om de moeder en om het kind te doen: als er geen kracht is om te baren, elk staat er bij en schreit, want 't is om de moeder of om 't kind, of om beide te doen. En het is zoo gevaarlijk ook in 't geestelijke; zij zijn in perykel dat God zal zeggen : mijne ziele wordt verdrietig over zulk een volk ; wek Ik u dan niet genoeg op? Gij staat in perykel dat Zijn harte van u afgekeerd zal worden, en dat gij geene verzoeninge in Christus krijgen zult, en dat God zal zeggen: waarom beslaat gij langer onnuttelijk de aarde ?

c. Het is ook zoo bezwaarlijk daarin te blijven staan ; daar zijn vijf dingen, die het uitermate bezwaren. Welke zijn die vijf dingen?

1. Onbetaalde **voornemens** en beloften, voornemens en beloften niet volbracht te hebben. Hoe dikwijls hebt gij het voorgenomen en beloofd te zullen doorbreken **en** gij voert het niet uit? Gij leeft en sterft in **uwe** schuld, 't is vleien met de lippen, zegt God, Ps. LXXVIII : 36, Doet geloften en betaalt ze, of houdt uw mond toe, zegt God, Ps. LXXVI : 12. Het is **zoo** zwaar, als men gaat sterven, als die voornemens en beloften niet volbracht zijn ; **och!** dan sterft men als een schuldenaar.

2. Overtuigingen en voornemens niet op te volgen, zal u op het laatste zeer kwetsen, het zal u uitermate zeer wonden, Spr. V : 11-13, Niets zal er in de helle zwaarder zijn. Ach!. zal het het dan zijn, had ik het opgevolgd, ik was er licht door geraakt!

3. Dat bezwaart, als men na overtuigingen en slagen over onze goddeloosheid nog goddelooper wordt, als men wederkeert tot de wenteling in het slijk; 't was beter den weg der gerechtigheid nooit gekend te hebben, 2 Petri II : 21, 22; 't was beter zijn leven niet verlicht te zijn geweest, Hebr. VI : 4- 6.

4. Weet gij wat het **zoo** bezwaart? Als op den arbeid volgt eigengerechtigheid op te richten, als die overtuigingen met deugden gepaard worden, dan tot God en menschen te gaan zeggen: wat ontbreekt mij nog? · Wij weten 't wel, dat onze beste deugden **zoo** onvolmaakt zijn, en dat onze ondeugden alle dagen meer zijn als onze deugden.

5. Nog eens, weet gij wat het **zoo** bezwaart? Als men dan tot stilte overslaande, begint gerust te worden, zoodat er geen ontroeren meer aan is; men wordt vijand van kommerlijke gedachten, men wil vrede hebben.

Zietdaar, geliefden, legt er uw harte eens bij. Zijt gij er in geweest, of staat gij er nog in? Blijft gij er in **staan? Zullen** die dingen **u** niet bezwaren? Wij dienden serieus te handelen ; 't is niet genoeg dat men zegt: de' Predikant heeft het al wel gemaakt, of dat de Predikant zegt: de gemeente heeft aandachtig geweest. **Ik** vraag u: zijt gij **zoo** een onwijs kind, hoe is het met **u** gesteld, hoe staat het met u? Hebt gij er smarte over, of staat gij nog in de overtuiging? Ja zult gij zeggen, over dat laatste heb ik de meeste zwaarigheid: ik placht wel benauwd te zijn, maar nu ben ik **zoo** stil; ik **vreeze**, dat het eene zondige stilte is. Die zondige stilte hebben wij laatst gezien. Toen zeiden wij, dat er een stilte was van **Gods** volk, daar zij **zoo** allengskens toe gekomen waren. Wij zullen u daaromtrent kortelijk deze stukken zoeken voor te houden. Eerst, een vroom mensch, die al doorgebroken is, na zwaren arbeid van zijn ziele komt hij wel tot een

geestelijke stilte, zoodat er haast niet ééne kommerlijke gedachte in zijn gemoed komt. Dan zullen wij eenige gemeene onderscheiden stellen tusschen een zorgelooze en een vrome. Vervolgens zullen wij u eenige kenteekenen ordentelijk uit 't Woord voorbrengen daar gij aan zult kunnen weten of het een stilte is, die een groote genade Gods is. Dan zullen wij er een zwakke voor roepen. Eindelijk, is uw stilte goed, verwerpt ze dan niet, hunkert niet dat zij verminderen mag.

Al deze stukken kunnen wij nu niet af, maar wij zullen ons nu bezig houden met de drie eerste stukjes, en het derde nog maar ten deele.

I. Een kind Gods, dat doorgebroken is, kan na zware angsten wel tot groote stilte komen.

II. Zullen wij eenige gemeene onderscheiden stellen tusschen de stilte der zondaren en de stilte van Gods kinderen, die genade hebben.

111. Eenige kenteekenen opgeven, waaraan gij zult kunnen zien, of er dat genadegeschenk is.

'1. Wat het eerste aangaat, kan een vrome wel tot groote stilte komen, die groote beroerten had, zoodat hij als voorbij de helle geleid is? Ja, wilt gij het eens zien? Ziet het in David, in zijne Psalmen; daar is er niet eene, of hij toont zijn groote beroerte, en aan den anderen kant zijn stilte. Als gij maar het Psalmboek openslaat, zoo kunt gij het zien. Ziet het in Azaph, Ps. LXXIII. Ziet gij het niet in een Hiskia? In 't begin daar hadt gij zijn tranen, de man was ziek te bedde; opstaande zegt hij : Heere ! Gij hebt mij zoo liefelijk omhelsd, Jes. XXXVIII : 17.

Let eens op de beroerde bruid: Ik zocht Hem, maar ik en vond Hem niet, Hoogl. 111 : 2 en Hoogl. VIII : 10, Toen was ik als een die vrede vindt in zijne oogten: 't was 200 stil. Ps. CXVI : 7, Mijne ziele, keert weder tot uwe ruste, want de Heere heeft aan u wel gedaan. Ps. LXII : 2, Immers is mijn ziele stille tot God! Hand. IX : 31, De gemeenten dan door geheel Judeam hadden vrede ende Wierden gesticht. Matth. XI : 28, Ik zal u ruste geven, die heerlijk zal wezen. God breekt de banden, Hij bewaart hen voor vallen, hunne oogten voor tranen. Ziet het in Petrus, de tranen Wierden van zijn oogten opgedroogd; na zijnen val, tot wat een stilte kwam hij?

De gelijkenissen, die God gebruikt, zijn ook zoet; de stormwind gaat neerleggen, den eenen dag is het loofstil en den anderen dag is het water weer zoo effen, dat men er op schrijven zou; 't is de gelijkenis van een vrouwe, nadat haar kind geboren is,

't is **zoo** stil ; 't is de gelijkenis van een arbeider, als hij t' huis zit, 't is **zoo** stil; en van een soldaat, die bloedig gestreden heeft, nadat de slag gedaan is, zit hij **zoo** stil; 't is de gelijkenis van een rumoer in de stad, dat gestild wordt, gelijk gij **leest** in de Handelingen, de stads-schrijver stilte de schare, Hand. **XIX**: 35. Gij zult zeggen: moet ik dan over mijn stilte niet bekommerd zijn? **Neen**, want der vromen stilte is het heil der uitverkorenen, 't is een goed van het genadeverbond, een blijk van 't genadig pardon, een vrucht van de verdienste van Christus, en een werk des Heiligen **Geestes**.

1. Der vromen stilte is het eigen goed der uitverkorenen.

Zijt gij beroerd, God zegt: Mijn uitverkorene beminde, Ik hebbe gedachten des vredes over u, en niet des kwaads: Ik zal u het einde en de **verwachtinge** geven, Jer. **XXIX**: 11, Mijn kind, als Ik u **beroere**, wie is 't die u dan kan stillen, maar als **Ik** ook stille, wie zal dan beroeren? Job **XXXIV**: 29.

2. Het is een goed van 't genadeverbod, en dat is een verbond des vredes, Jes. **LIV**: 10. En wat is nu het goed van dat verbond? De vrede uwer kinderen zal groot zijn, vers **13**. Ik zal uwe vrede maken als een **riviere**, **ende** uwe gerechtigheid als de golven der zee, Jes. **XLVIII**: 18.

3. Het is een gevolg van het genadig pardon, in de vrije rechtvaardigmakinge geschonken; kan men dan beroerd zijn, als **men** het pardon bezit? Rom. **V** :1, Wij dan **gerechtvaardigd** zijnde uit den geloove, hebben vrede bij **God**. Man, zijt wel gemoed, uwe zonden zijn u vergeven, Matth. **1X**: 2. Die beroerde David, als God zijne zonden weggenomen had, **hadde** hij doe geen vrede?

4. Het is **eene** vrucht van de verdiensten van den Heere Jezus: **Hij** is onze vrede, Eph. **II**: 14. Is Hij **uw** Middelaar, en **zou** Hij u dan een beroerd harte geven? God is met u verzoend, zegt Hij, Ik ben uw vrede, Mijnen vrede geve ik u, Mijnen vrede laat Ik u, Joh. **XIV**: 27. Is dat **zoo**, dan zal al uwe droefheid haast in en tot blijdschap veranderd worden, Joh. **XVI**: 20.

5. Het is ook een werk van den Heiligen Geest. De stilte is **zoowel** een werk van God den Heiligen Geest als te beroeren; Hij werkt bedaardheid, bedachtzaamheid, kloekmoedigheid, stilte. Rom. **NV**: 17, Vrede en blijdschap door den Heiligen Geest.

Zoo kunt gij het nu vatten; zij kunnen stilte hebben, daar gij niet over hoeft bekommerd te zijn. Het komt er nu op aan, of het de rechte stilte is. **Ik** zie zulk een stilte in de zondaren, en ik ben **zoo** stil! Dat zal **ons** tweede stuk zijn.

II. Wij zullen dan het gemeene onderscheid **toon**en, dat altijd

doorgaat, tusschen een vleeschelijke gerustheid en een geestelijke stilte. Laat ik het **u** eens in een gelijkenis **toon**en. Neemt eens, ik en mijne burenen hadden in vreemden **lande** een vriend, daar ons zeer veel aan gelegen was, daar wij zeer aangenaam en minzaam mede verkeerden; en mijn **buurmans** vriend was dood, daar hij veel aan verloor, doch hij wist het niet, hij had er geen kennis van, hij vernam er ook niet naar, en hij was **zooplezierig** en stil; en ik had er ook een vriend, daar ik naar had laten vernemen, en ik wist daaruit dat hij nog leefde, **zoo** zou ik ook stil zijn; was evenwel het onderscheid niet groot? Mijn **bure** zou misschien zingen meer als ik, en stil zijn; zou mijne stilte zorgeloosheid zijn? **Zoo** is het hier ook.

1. De vleeschelijke gerustheid spruit uit onkunde. **Zoo** een weet niet, wat een verloren schepsel hij is; hij werkt met dien tekst niet, kent **uzelven**, 2 Cor. **XIII**: 5, maar met die werkt hij : Openb. **III**: 17, Ik ben rijk en verrijkt. Zij weten niet dat zij ellendig zijn ; maar de vromen in hunne stilte hebben geen onkunde van hun verloren staat. Och God! zeggen zij, wat ben ik een verlorene ! Zij weten wat hun verloren toestand is, Rom. **VII**: 24, 25.

2. De eene spruit uit geen onderzoek, zij hebben geen lust om onderzocht te **worden**; de andere komt na onderzoek, zij onderzoeken hoe zij aan hun stilte komen. Zij weten dat er op onderzoek aangedrongen wordt. **Klaagl. III**: 40, **Zeph. II**: 1, 2 Cor. **XIII**: 5, Met die plaatsen, daar werken zij veel mede, zij onderzoeken zich in die stilte, al worden zij eens beroerd, zij gaan daarom niet weg.

3. In de vleeschelijke gerustheid is hun stilte gegrond op bedrog, op loutere inbeelding; zij hebben geen reden, als dat zij het **zoo** gelooven dat het wel met hen staat. De vromen willen reden weten, heb 'ik genade? Ach Heere ! zal ik het wel **vinden**? Wat zijn mijn argumenten, daar ik het uit opmake? Hoe weet ik, dat mijn staat en mijn stilte goed is? Heb ik ware droefheid over zonde? Vinde ik in mij honger naar genade ? Ben ik in Christus gevat? **Zoo** ik in Christus niet ben, **zoo** ben ik eeuwig verloren ; weet ik reden van mijne stilte?

4. Die anderen zijn blijde in hun harte, en zij behagen **zichzelven** in hun ingebeeld goed. Zij zijn er **zoo** mee vermaakt; ik zal geen banden tot mijn dood hebben, zeggen ze, mijn weg zal voorspoedig zijn, hea! wat een gelukkigen toestand heb ik uit- en inwendig! Zij behagen zich in hun ingebeeld goed, zij zijn blijde er over, en schatten het. Maar de anderen kunnen niet blijde zijn, of zij moeten zeker gaan. **Als** gij U verbergt, als ik geen genade in mij zie, Heere, zeggen ze, dan kan ik niet stil zijn.

5. Die vleeschelijke gerusten vragen naar God niet veel, zij zijn meer behagers **hunnés zelfs als Gods**. Als gij **zoo** zijt, zegt Paulus, dan zijt gij geen dienstknechten van Christus, Gal. 1: 10. De anderen zeggen liever als Petrus, oordeelt het zelfs, of men God meer moet gehoorzamen als de menschen? Hand. **IV** : 19. **Zoo** een zegt, och Heere, wat is Uw wille? Ik wil U zoeken te behagen. Zij zoeken te beproeven welke de goede en welbehagelijke wille **Gods** is, en dien willen zij volgen, **Rom. XII** : 2,

6. Die vleeschelijke vrede hebben, zij zijn zeer toegevende in het zondigen. Och, zij **kunnen zooveel** toegeven in het **zondigen!** Als is 't dat zij ongeregeld leven, **zoo** een is **zoo** toegevende, **zoo** ruim, Maar de andere, hoe **teeder**, hoe oprechter, hoe beter.

7. Gelijk zij valsche inbeeldingen hebben, dat God hen liefheeft, **zoo** zeggen zij ook, dat zij God lief hebben; ze zouden niet gaarne aan die tafel zijn geweest, daar dat gevraagd wordt: hebt gij Mij lief? Joh. **XXI** : 16. Zij zijn niet gaarne aan een tafel, daar een vrage rond gedaan wordt. Maar die anderen zeggen, gelijk ik in de nederigheid denke dat God mij liefheeft, **zoo** kan ik zeggen dat ik God ook hartelijk liefhebbe, Ps. **XVIII** : 2. Abraham wierd een vriend **Gods** genaamd, Jac. 11: 23.

8. Op die **stilte en** vrede verheffen zij zich en worden **opgeblazen**, maar de anderen zinken weg in hun nietigheid. Och God, zeggen die, **zoo** eene aangename stilte, aan mij zulk eene eere en gunste te geven, dat had ik mijn leven niet gedacht, dat gaat boven mijne verwachting! Zij zijn bij **zichzelve**n verrukt over de **goeder-tierenheden Gods**. Ach mijn **Heere**, zeggen ze, daar Gij mij alle dagen kondt verschrikken, en U voor mij verbergen, zoodat ik van kamer in kamer zou moeten **loopen**, mij te verkwikken, dat is meer als ik zou durven bidden of denken.

III. Ziet daar, geliefden, **nu** moesten wij tot de kenteekenen komen, maar wij zien dat het niet gaan zou, of wij zouden te lang zijn. Dat hopen wij dan te bewaren tot eene andere predikatie, waaraan men kan weten, of men die ware ruste geniet, die een goed van het genade-verbond, een kenteeken van het genadige pardon, en een vrucht van Christus' verdiensten en een werk van God den Heiligen Geest is, Amen+

ZES-EN-VEERTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII : 20, 21,

Waarin men vindt:

- I. Zes kenteekenen, waaruit de geestelijke stilte niet en spruit.
- II. Zes teekenen, die vooraf gaan, eer iemand tot die stilte komt.
- III. Zeven of acht **teekenen** waaruit die geestelijke stilte spruit.

WIJ lezen, Ps. XXXV: 20, dat er menschen zijn, **die** de Geest noemt de stillen in den lande. Dat zijn zulke menschen, die gaarne stil leven, die gaarne stil God dienen, die niemand kwaad en doen. Het zijn **zulken**, gelijk als die **wijze** vrouw tegen **Job** zei, 2 Sam. XX: 19, Ik ben eene van de vreedzamen, van de trouwen in Israël. Het zijn vergeten burgers, behalve bij God. Pred. IX: 15, daar was een arme, wijze man, als de stad in nood was, hij hielp ze en verlostte dezelve door zijne wijsheid en als ze geholpen was; toen ging hij weder stil leven. Het is een volk dat stil is. Zij zijn stil in eenzame plaatsen, stil in God te dienen, stil in hun huis, stil, in hun beroep, stil in hun conversatie en omgang met de menschen, stil in het beleid en in de regeering, die God houdt, stil in het kruis, dat God hun toezendt, stil in de conversatie met menschen in de politie, stil in het geestelijke. **Eilieve**, volgt het een weinig op, het moet ons vermaak zijn zulke stille menschen eens te bezien.

1. Eerst, het zijn stille lieden, zij zijn altemets in eenzame plekken, daar het niemand weet, zij sluiten hare **deure** toe, en gaan in hare binnenkamer, zegt Jesaja, Kap. XXVI: 20. En Jeremia zei, Kap. XIII: 17, Ik zal in 't verborgene **weenen**. Zij zonderen zich altemets eens wat af, gelijk de **Heere** Jezus; Hij ging en klom op den berg alleen om te bidden, Matth. XIV: 23. **Izaak** ging in het veld, tegen 't naken van den avond, om te bidden, Gen. XXIV: 63. Die worden genoemd de eenzamen, Ps. XXXV: 17.

2. Die stillen in den **lande** zijn zoo stil in hun familie en huis, daar zij in verkeerden; zij zijn veeltijds stil, bedaard en oplettende; zij hebben een zachtmoedigen en stillen geest, en zijn als die stille vrouwe, die in haar huis **zoo** stille en stichtelijk verkeerde, dat zij haren man zonder woord won, 1 Petri III: 1-4. **Zoo** wil God dat wij ook stil zijn, al spreken wij niet **één** woord, dat onze stilte sticht.

3. Zij zijn **zoo** stil in hun beroep; zij zijn niet verdrietig, niet **korsel**, niet boos, niet gemelijk, al is 't vrij al wat lastig, dat zij

er vroeg en laat bij moeten zijn; zegt God, duet dit of laat dat, zij doen 't; daar God hen toe brengt, dat doen zij met al hun macht. 2 Thess. III: 12, Met stilheid werkende zoeken zij haar eigen brood te eten, zij maken niet veel bestag over hun werk.

4. Zij zijn stil in hun conversatie en omgang met menschen; zij moeien zich met niets meer als met hun eigen. Wat wil ik naar buiten werken, zeggen zij, ik heb naar binnen genoeg te doen. 1 Petr. IV: 15, Zij bemoeien zich niet veel met eens anders doen. Wij wenschen, dat dat in de stad wat meer gepractiseerd wierd. Wat is dat voor een volk, die zich zoo met een anders doen moeien? dat zijn rechte moeiallen; zij zijn eender, zegt Salomo, als een, die een hond bij de ooren grijpt, Spr. XXVI: 17.

5. Zij zijn zoo stil in Gods beleid en regeeringe; 't is hun zoo aangenaam, ik hebbe niets te zeggen, mijn Vader, zeggen zij, mijn Heere doe met mij wat U belijft. Hebt Gij geen lust aan David, hier is Uw knecht, 2 Sam. VII: 20 en Lev. X:3, Aäron zweeg stille. Al wat de Heere spreekt is goed, Jes. XXXIX: 8. Zij zwijgen Gode, Ps. LXII: 6, zij wentelen haar weg op den Heere, Ps. XXXVII: 5, en werpen alle hunne bekommernissen op Hem, 1 Petri V: 7. Mijn vader, zeggen zij, doet het zoo, en daar moet ik genoegen in hebben; alle dingen moeten mij medewerken ten goede, Rom. VIII: 28.

6. Zij zijn zoo stil in het kruis; komt er kruis en slagen, zij bezitten hun ziel in lijdzaamheid. Wat is er, zeggen zij, beter, dat ik voor God wijke of dat God voor mij zou moeten wijken?

7. Zij zijn zoo stil in den burgerstaat en politie; daar vandaan komt het dat zij voor de regenten zoo bidden, opdat zij onder hunne regeering mochten leiden een stil en gerust leven, vol van eerbaarheid en ware godzaligheid, 1 Tim. II: 2. God zeide, als ze in Babel zaten, dat zij zouden bidden voor hen, want in hunne vrede zult gij vrede hebben, Jer. XXIX:7. Zij bidden zelfs voor hun vijanden, opdat zij stil leven zouden.

8. Ten laatste, zulke stillen, bedachtzamen van geest, die zult gij niet veel ontroerd zien; het is in hen een groote genade; de zuidenwind van de genade doorwaait hun harte, Hoogl. IV: 16. Gij zult vinden, dat God hen zoo stil doet zijn als de wateren van Siloam. Ps. XXIII: 2, Hij voert mij zachtkens aan zeer stille wateren. Zij zijn zoo bedachtzaam en bestendig, daar is niets dat hen beroert; al veranderde de aarde hare standplaats, zij vreezen niet. Ps. XLVI: 3, De Heere is mijn licht, ende mijn heil, voo wien zou ik vreezen? De Heere is mijn levenskracht, voor wien zou ik vervaard zijn? Ps. XXVII:1.

Ziet, dat zijn de stillen in den lande, en dat zijn evenwel lieden, die over de laatste stilte somtijds kommer hebben; zij **zeggen** wel, zijn wij niet al te stil? In dit te verhandelen zullen wij **zoo** doen, dat wij eerst zullen eenige kenteekenen stellen, waar gij die stilte moet aanzien voor een groote genade; dan willen wij de gekrookte rietjes daarbij roepen en vragen, of zij die **teekenen** vinden; dan zullen wij **zeggen**, laat die stilte u niet vervelen, wordt ze niet moede; eindelijk, hebt gij ze genoten, en mist gij ze weer wat, weest niet gerust, maar zoekt ze weer te krijgen.

Dat zijn, zeg ik, onze vier stukken; ze zijn **altemaal** zeer aangenaam voor een stil gemoed. Eerst, zullen wij **u eenige teekenen** geven, waaraan gij zult kunnen zien, dat uw stilte goed en **groote** genade is, Dan, ei zwakke, komt er eens voor, ziet of gij de teekentjes vindt, spreekt de waarheid. Vervolgens moeten wij u **zeggen**, hebt gij die stilte, laat ze u niet vervelen, maar acht ze wat groots. Ten laatste, **zoo** wakker als ze weer wat afneemt, zoekt ze te herstellen. Doch die vier stukken zullen we nu niet afkunnen, dat **gelooven** wij niet. Wij denken dat wij ons tegenwoordig met het eerste zullen bezig houden; om niet te veel de zaak te doen vervliegen, zullen wij maar de **teekenen** hebben. Om het u wel te doen begrijpen, **zullen** wij dan nu:

- I. Voor uw harte brengen waar uwe stilte niet uit spruit, daar zullen wij zes teekentjes van geven.
- II. Zullen wij zes teekentjes geven, als 't God belieft, wat er wel vooraf gaat, eer iemand tot die genadige stilte komt,
- III. Zullen **wij** zeven of acht **teekenen** aanwijzen, waaruit de stilte wel spruit.

Ik zeg, eerst zes teekentjes zullen wij geven waaruit ze **niet** spruit; dan, zes teekens, die wel voorafgaan; dan, zeven of acht teekens, uit welke zij immers spruit.

I. Wat het eerste aangaat. **Zoo** hier **een** stil gemoed is, dat niet veel ontrust is, het spruit,

1. Niet uit het oprichten van uw eigene gerechtigheid, dat gij meent bij **uzelven** iets te zijn, en daarop stil **zoudt** zijn, op **zoo** eenige deugdetjes. O gij schrikt als de dood, om met dien jongeling te zeggen, wat ontbreekt mij nog? **Matth. XIX: 20.** In uw leven en sterven werkt gij met zulke plaatsen, als Job **IX: 2, 3,** Hoe **zoude** de mensche **rechtveerdig** zijn bij God? **Zoo** Hij lust heeft om met hem te twisten, niet **één** uit duizend zal hij Hem beantwoorden, **Ps. CXLIII: 2,** En gaat niet in **het** gerichte met uwen knecht, **Ps. CXXX: 3,** **Zoo** Gij, Heere, de ongerechtigheden gadeslaat, Heere, wie zal bestaan? Zij werken tot op hun **dood-**

bedde met Jes. LXIV: 6, Alle onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed. Zij houden uitermate veel van de **tale** des tollenaars, **Luc. XVIII** : 13, o God ! zijt mij arm zondaar genadig! Die stilte spruit dan niet uit het oprichten van eigene gerechtigheid.

2. Zij spruit daar ook niet uit, dat gij groot in de wereld zijt, en **zoo** alles naar uw zin hebt. Is dat de grond van uw stilte, dan is zij niet veel. Dat is niet veel in **Gods** kinderen, want vele zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen, Ps. XXXIV : 20. In plek van dat dat rust in een kind **Gods** verwekken zou, **zoo** verwekt het maar onrust,

Wat heb ik, zeggen ze, aan al te **grooton** voorspoed? Als hun weg **zoo** effen is, dat baart dikwijls maar kommer; de Heere schikt het ook veeltijds heel anders.

3. Zij spruit daar ook niet uit, dat gij te veel bezet zijt met geoorloofde wereldsche dingen, **zoodat** gij zoudt zeggen, ik heb geen tijd of lust om over mijn ziel bekommerd te zijn, het is mijn beroep, ik moet het doen, en **zoo** is er in al mijn doen geen zonde ; dan zou God zeggen, mijn kind! is al de arbeid voor uwen mond, moet Ik niet geëerd worden?

4. Spruit uw stilte daaruit wel, gelijk als bij dien man, die zei, eet, drinkt, mijn ziele, en geniet het goede, want gij hebt vele goederen weggelegd voor vele jaren, gij zult tot geen armoede komen? Neen, in plaats van dat, **zoo** hebt gij wel hartkloppingen zelfs over uw geoorloofde uitspanningen, en gij zoudt ze er wel om laten.

5. Uwe stilte is ook niet gegrond op onkunde, dat gij niet weet dat gij een jammerlijk verloren schepsel zijt. Heeft een ander wel tranen over u te laten, gelijk de Heere Jezus over Jeruzalem deed, omdat het voor u verborgen is, wat tot uwen vrede dient? Zijt gij niet wel benauwd over uw verloren **toestand**? Toonen dat de harteloozingen niet van u in dat doen van belijdenis? Toonen dat uw tranen niet in al uw stilte? Rom. VII: 14-26.

6. Eindelijk, uw stilte spruit daar niet uit, dat gij **zoo** bebolwerkt zijt met deuren en grendels, dat gij nooit, wat er u ook overkomt, eens zegt, 't is buiten hope, maar altijd, 't is vrede zonder gevaar, gij hebt zelfs wel kommer over uw hope.

II. Nu hadden wij zes teekenen, daar wij in zullen **toonen**, wat die stilte wel vooraf gaat, eer men tot die groote stilte in genade komt.

1. Eerst, men kent meer of min dat stille zijn van de **zorgeloozen**; men kent wat het is, als de duivel het huis in vrede houdt; die ruste kent men dat men haast daar niet eens over klaagt, dat

men ongevoelig verkeert, ja zorgeloos er onder is; ja daar is niet een vrome, die dat niet kent min of meer, dat ongevoelig en al te gerust te zijn.

2. Hij wenscht niet, dat hij anders worden mocht voor een tijd; hij wenscht dat hij **zoo** maar blijven zou, ais hij rechtuit spreken zou. Zijn er die in der tijd krachtig geroepen zijn, hij wenschte wel dat de **Heere** Jezus, de Koning, het met hen verloor, en dat het de duivel won; kon hij daar wat toe doen, hij deed het. Zij zouden wel zee en land omreizen om te **maken** dat er niet één ongeruste was; kan hij dat niet bezitten, immers wil ik in mijn huis geen gezucht of gekrijt **hooren**.

3. Komt de kommer in een ander, het verveelt hen; zou ik altijd dat zuchten en klagen hebben, altijd dat kermen? O! zeggen ze, het is maar geveinsdheid. Zij worden wat minder in onze achting en liefde, ja wij kennen misschien wel tijden, dat zij onze vijanden Wierden, dat wij er mede spotteden en achteraf kwalijk van spraken. Gij kent misschien wel tijden, dat gij zeidet ik heb er verkeer mede gehad maar nu wil ik er geen verkeer meer mede hebben, en gij gingt die zuchtende lieden daarom verdriet aan doen. **Zoo** staat dan wel de vader tegen het kind op en het kind tegen de **ouders**.

4. Wij hebben ons ook wel eens bemoeid dat wij geen middelen wilden gebruiken waardoor wij tot indruk of verlegenheid over onzen verloren toestand zouden kunnen komen. Gij zeidet, wel moet het komen, het zal wel komen, 't is tijd genoeg, wat zijn de middelen! Wat is hij die plant en hij die natmaakt! Ik zal wachten tot dat God het doet, en zal stille zitten. Dan is al het zeggen, God moet het willen en 't volbrengen in mij werken.

5. Ook gaat dit wel vooraf: is God **zoo** goed, dat Hij iemand indruk geeft, en dat hij genadig ontrust wordt van zijn vorige gerustheid, dan gaat hij aan het erkennen dat zijn vorige ruste valsch was, dan begint hij over zijn vorigen vrede te kermen en te **weenen** als over verraad en bedrog.

6. Als God dan iemand heeft ontrust gemaakt, dan wordt hij **zoo** klein en gesmolten, dan roept hij uit, wat zijt Gij een lankmoedig, genadig en vrijmachtig God, dat Gij mij, die **zoo** moedwillig Uw vijand was, nog ontrust! Ik ben maar waard al lang in de helle te zijn, en komt Gij mij **zoo** genadig ontrusten, en genade geven! daar kan ik niet bij, dat kan ik niet vergeten, eer vergete mijne rechterhand zichzelf, als dat ik dat vergeten.

III. Daar hebt gij ons tweede, nu gaan wij dan over tot ons derde stuk; en dat zijn zeven of acht klare kenteekens van **zoo**

een stil harte, daar gij aan kunt zien waar het uit spruit, daar men van moet zeggen, och God het is een groote genade.

1. Eerst gij komt er niet gemakkelijk aan, het kost u arbeid, het is geen werk van één dag, van geen ééns schreien, maar van een gerepeteerd kermen en worstelen, van een herhaald bidden, van een dikwijls opgeven en hervatten. Daar gaat wat om, eer men kan zeggen dat ons harte ons niet meer veroordeelt, eer wij vrijmoedigheid bij God hebben, 1 Joh. III: 21. Daar gaat dat om, gelijk als met Elia, 1 Kon. XIX: 11-13, daar kwam een groote wind, een aardbeving, een vuur, maar de Heere was niet in den wind, noch in de aardbeving, noch in de stemme des vuurs, maar in 't suizen van de zachte stilte; toen dat kwam, toen merkte hij dat God daarin was. Gij hebt het niet gekregen, of gij hebt arbeid, strijd, tranen, benauwdheid gevoeld.

2. Is zij daaruit gesproten, of omdat uw verandering zoo klaar, vast en zichtbaar was, dat gij er niet aan twijfeldet of dezelve ontkennen kon ; of ge zijt misschien van den buik af geheiligd, en ge gelijkt zoo klaar in al uw gedrag naar een die in den tijd veranderd is, ais twee eieren malkanderen gelijken. Neemt eens, ik was twintig of dertig jaren oud zijnde krachtdadig veranderd, zou daar geen stilheid op volgen kunnen? Daar zou een stilte over moeten zijn. Die drie duizend, Hand. II, wij kunnen 't niet vergeten, zeiden zij, zoo veranderd te zijn. Paulus noch de stokbewaarder konden het ook niet vergeten wat hun gebeurd was ; wij kunnen er niet aan twijfelen, zeiden ze, de twijfeling heeft bij ons geen ingang of plaats. Zijt gij zoo, 't is een groote genade, gij kunt van den buik af geheiligd en veranderd zijn, en 't kan u ook zoo klaar zijn, als gij u stelt bij een die in den tijd veranderd is; gij hoort ze spreken, gij zit er eens een uur of twee mede en spreekt, gij zult dezelfde gronden en dezelfde taal, gestaltens, eindens en oogmerken in u vinden, dat gij het besluit ook zoo moet opmaken. Spruit het daaruit, bekommert u niet, uw stilte is goed.

3. Als uw stilte spruit uit een onderscheiden licht, dat God u geeft, dat gij zoo een verstandig bevat hebt van uw onwedergeboren en wedergeboren deel, wat van den duivel en wat van de genade in u is; de geestelijke mensch onderscheidt alle dingen, 1 Cor. II: 15. Zo0 te zeggen, dat ik van den duivel in mij vinde, dat laat ik voor den duivel om voor hem te verantwoorden; en dat ik van mijzelve in mij vinde, dat smart mij, en ik zoek daar verzoening over; het heilige en genadige, (dat ik evenwel door mijn zonden ook bezoedele, en verzoeke bij God in Christus te

mogen afgewasschen worden) dat van God den Heere in mij gelegd is, daar zoek ik God voor te danken, en dat zoek ik vast te houden.

4. Dan is uw stilte goed, als zij komt uit een bedaarde verbondmaking met den Heere. Meent gij dat men alleen maar aan het Avondmaal het verbond moet maken? Gij moet al dikwijls uw hartelijke liefde aan den Heere geven, Zoo gij dat serieus, ernstig en dikwijls doet, het kan geen ander gevolg hebben als een groote stilte. 2 Chron. XV: 12, Zij traden in een Verbond en ze zwoeren, dat zij den Heere zoeken en dienen zouden met haar gansche harte, en zij hadden er zulk een stilte over. Joz. XXIV, als zij zich verklaard en aan God opgedragen hadden, elk ging stil naar zijn huis. Jes. XLIV: 5, als gij alle dag zoo met uwe hand schrijft, ik ben des Heeren, daar moet een stilte. komen, die een groote genade is.

5. Als ze daaruit spruit, dat gij begint te zeggen, liefste Heere Jezus, ik kom ais een belaste tot. U, ik wil niet van U weggaan, voor dat Gij mij ruste voor mijn ziele gegeven hebt, ik wil mij mede wel voor U met God laten verzoenen, ik grijp Uwe sterkte aan, de aangeboden verlossing wil ik met mijn hart aanvaarden; dan zult gij vrede met God maken, en gij zult in Zijne oogen zijn als een die vrede vindt, Hoogl. VIII : 10, Jes. XXVII : 5, Rom. V : 1.

6. Dan is uw stilte goed, ais zij spruit uit een opgeklaardheid van uwen staat, dat gij zeker deel aan God in Christus hebt. Daar zijn drierlei verzekeringen.

a. Daar is er eene, die gij opmaakt door kenteekenen. Gij vindt zulke en zulke kenteekenen in het Woord, gij kunt ze niet ontkennen ; daarop zegt gij, de Heere is mijn deel, Klaagl. III: 24. Gij ziet deze of geene kenteekens van genade in het Woord, gij kunt ze in u niet ontkennen, en daarop zegt gij dan, ik kan de conclusie niet ontkennen. Zijn de treurigen zalig, zoo kan ik de zaligspreking niet ontkennen, dewijle ik een treurige ben.

b. De tweede verzekering is, als God het zegel van het Sacrament op u zet, Vindt gij de teekentjes, die in de voorbereiding vereischt worden, daar is het werk, zegt God, dat Ik uw God en deel ben.

c. De derde verzekering is, als God u zoo iets doet smaken en proeven, daar gij van moet zeggen, mijn God, ik weet niet wat ik daarvan maken zal! als ik er wat van maken zou, zoo zouden 't moeten zijn de kussingen van Uwen mond. Ik voel zulk een liefelijke aandoening in mijn harte, zulk een bedaarheid

en stilte, ik weet niet wat ik er van maken zal, of het moet de vrede Gods zijn, die alle verstand te boven gaat, Phil. IV: 7. Het moet dat zijn, dat de Geest getuigt met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn, Rom. VIII: 16. Wat dunkt u, moet daar geen stilte op volgen? is dat niet een zeer groote genade?

7. Zoo uw stilte spruit uit een familairen omgang met den Drieënenigen God, en met **elken** Persoon in het bijzonder. Dat is zoo een gezette **cours** van godvruchtigheid, en dat gij zoo een godvruchtig gedrag leidt allen dage, weke, maand, jaar, zoo gedurig met God komt om te gaan, zoo gedurig u in Hem verlustigt, dat **gij** zoo gedurig nabij Hem moet zijn, gij kunt het van God niet afhouden. Dat is al vroeg in de wereld geweest. **Enoch**, het zevende geslacht van de wereld deed het, Gen. V : 24. Noach zijn bloedvriend deed het ook, Gen. VI: 9. Abraham mede, Gen. XVII. Het was in Jobs tijd al bekend, die tusschen Genesis en Exodus komt, Job XXII : 21, **Gewennet** u doch aan Hem, en hebbet vrede. Zoo ook in Davids tijd, Ps. CXXXIX: 3, Gij zijt alle mijne wegen gewend.. Azaph zei, Ps. LXXIII : 23, 28, Het is mij zoo goed nabij God te wezen; Hij heeft mijne rechterhand gevat; en **zoo raakte**.de man tot stilte. De **Propheet** kreeg last om te zeggen: Wandelt in ootmoedigheid voor God, **Micha** VI: 8.

Wij lezen, Mal, 11: 4-6, Ik gaf Levi Mijn verbond, opdat hij Mij zou **vreezen**, en hij vreesde Mij, en wandelde met Mij in vrede. Zij kregen zulk een stilte.

8, Het achtste en laatste is: als het spruit uit een heerschende begeerte om **teeder**, oprecht, godzalig voor God en menschen te leven. Jes. XXXII : 17, Het werk der gerechtigheid zal vrede zijn, zekerheid en stilheid tot in eeuwigheid. Als uw hart er in zit, om **teeder**, oprecht, godzalig te leven, daar moet stilte op volgen. Als gij nu dat hebt, dat is een groote genade, laat het **u** niet bekommeren.

Gij zult zeggen, ik wilde wel eens weten, of ik zulk een **heerschende** begeerte had; dat is ons te veel in dit uurtje. Wij zeiden dat gij met dit eene tevreden moest zijn; het andere kunnen wij nu niet afdoen. De teekens van een heerschende begeerte om heilig voor God te leven dat zal daarna zijn. Wij roepen u nu voor al hetgene dat gezegd is; kunt gij er uit? onderzoekt uzelfven, Laat het u niet vervelen, stille te zijn. Vervalt gij in uw stilte, zoekt het weer hersteld te krijgen. Dat is de stoffe voor een volgende predikatie.

Legt uw hart er nu eens bij. Zijt gij een van de stillen in den lande? Is uw stilte uit verkeerde gronden gesproten? Ging er

dat vooraf, die zeven of acht dingen daar zij uit spruit, kent gij die? Ik geloove dat er niet een kind Gods is, of hij zal er ja en amen op moeten zeggen, ik vereenig mij daarmede.

Is de stilte u niet aangenaam? sterkt er u mede, wenscht niet beroerd te zijn, al hebt gij al groote genade! 't is niet gemakkelijk in onweêr te zijn, 't is veel gemakkelijker in de haven te zijn als in de zee, als 't onstuimig is, in zulken weêr als 't gisteren was. Is 't niet beter in de stilte te zijn? In onweêr is men getroebleerd in zijne oefeningen, en in 't eenzame, dan is men zoo bedwaard niet; dat ondervindt elk zoo al. Zijn er groote beroerten, wij kunnen het met zulk een stilte niet aanschouwen, noch God zoo geen heerlijkheid geven. Is het in 't natuurlijke zoo, in 't geestelijke is 't nog veel erger; dan moet men zeggen :o mijne ziele! wat zijt gij onrustig in mij, Ps. XLII : 6. Maar belooft God stilte te geven, dan kunnen wij Hem danken en eeren met bedaardheid, Amen.

ZEVEN-EN-VEERTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21 ,

Waarin deze stukken voorkomen :

- I. Wanneer dat er in iemand is een heerschende lust tot godzaligheid.
- II. Een vrage aan de gekrookte rietjes of zij hun stilte langs zulke gronden niet gekregen hebben.
- III. Een vermaninge, dat hun stilte hun toch niet mag vervelen.
- IV. Eenige raad, zoo zij afneemt, om ze weer gerepareerd te krijgen.

Wij lezen, Gen. XLIX : 14, 15, dat er een zone van Jacob was, Issaschar, die zag het land aan, dat het lustig was, **ende** de ruste, dat ze goed was; hij boog zijnen schouder om te dragen, **ende** was dienende onder tribuut. Daar is een burgerlijke ruste, daar is een familieruste, en daar is een **gemoeds-** of geestelijke ruste.

1. Daar is een civiele of burgerlijke ruste, daar elk om bidt, die elk voorkomt als een **schoonen** schat. 1 Tim. II: 2, zij bidden zelfs voor de tyrannen, opdat zij onder hunne regeeringe leiden mogen een stil en gerust leven. God had den **Propheet** Jesaja ge-

zonden met een harde boodschap tot den koning Hiskia: het woord des Heeren dat gij gesproken hebt, zegt hij, is goed, alleen dat het vrede en waarheid zij in mijne dagen, Jes. XXXVII : 9. Issaschar zag ze, en hij had ze liever als vrijheid ; als ik vrijheid hebbe met kommer, zeide hij, dan wil ik liever onder tribuut dienen.

2. Ook is er een familierust; dat als gij de deur van uw huis sluit, dat gij dan in ruste met uwe huisgenooten leeft. Die ruste is zulk een schat, zei Salomon, Spr. XV: 17, Het is beter een schotel moes en ruste daarbij op uwe tafel, als een huis vol van gemeste beesten en onruste en onminne daarbij. De ruste is in een familie zoo zoet.

3. Zou is er nog een geestelijke gemoedsstilte ; die stilte is nergens bij te schatten of te waardeeren; dat is boven allen prijs, als ons harte ons niet en veroordeeld, 1 Joh. III : 20.

Een stille geest is zelfs kostelijk bij God, 1 Petri III : 4; die stille geest heeft een zweem naar het eeuwige in den hemel, zij heeft een zweem naar die volmaaktheid, die er in God plaats heeft, Exod. XXXI: 17, God die rustte, en Hij verkwikte zich. Jes. XL: 28, En weet gij 't niet, en hebt gij 't niet gehoord, dat de Schepper der einde der aarde noch moede noch mat en wordt. Gen. 11: 2, 3, God rustte van al Zijn werk en arbeid. God de Heere deelt van die volmaaktheid wat mede aan de Engelen, aan de zalige zielen boven, aan vromen op de aarde.

a. God deelt die stilte mede aan de Engelen, die zalige geesten, die Hem dienen, en voor Hem staan, Dan. VII: 10. Zij hebben geen kommer in eeuwigheid, dat hun gebeuren zal dat de duivelen gebeurd is, die haar eerste beginsel niet bewaard en hare eigene woonstede verlaten hebben, Jud. vers 6. Dat die onzaligen gebeurd is, daar hebben zij geen kommer over.

b. Van dat geluk deelt God mede aan de zielen, die in den hemel en in den Heere gestorven zijn, Openb. XIV: 13. Zij zijn ingegaan in de ruste, die daar voor 't volk Gods over was, Hebr. IV : 9. Na den dood zijn zij heilig en tot in eeuwigheid volmaakt, zoodat zij in eeuwigheid en altoos in eene in zichzelf gelijkvormig zijnde ruste God dienen dag **ende** nacht, Openb. VII : 15.

c. God deelt er van mede aan de vromen op aarde in Zijne Zone. Jes. XI: 10 daar staat Hij tot eene baniere der volkeren. Hij werft volk; zij vinden bij Hem een eeuwige en heerlijke **ruste**. Matth. XI: 28, 29, komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast **zijt**; en wat zal het gevolg zijn, Heere ? Ik zal u ruste geven, en gij zult ruste vinden voor uwe zielen. Het is zulk een aangename ruste, dat er de ziele van zegt, de Heere heeft mij

wèl gedaan, keert weder mijne ziele tot uw vorige ruste, Ps. CXVI : 7.

Dewijl Gods kinderen dikwijls buiten de ruste moeten leven, en in plaats van stilte, onruste hebben, of, zoo ze stilte hebben, ze zijn dikwijls met vele onrust bezet, en met vele zonden besmet, en zoo gaat hun stilte gepaard met veel onrust en kommer, want dat gebeurt dikwijls den besten vromen; zoo hebben wij Gods kinderen wat zoeken te behandelen over hun stilte. Nadat zij genade in de oogen Gods gevonden hebben, zoo hebben ze over hun stilte en verzekering, die zij wel genoten hebben, kommer of hun verzekering wel goed is, en of zij niet al te stille zijn: hoe ben ik zoo zeker, zoo stil, hoe is 't zoo kalm en vrede van binnen ! Ik ben bekommerd, of mijn vrede geen valsche vrede is, of 't wel een geestelijke vrede is, die een goed van 't genadeverbond is?

Wij hebben u laatst wat zoeken te. behandelen : toen deden wij drie dingen, en toen schoot er nog een over, dat wij tegenwoordig zullen doen. Eerst hadden wij zes teekenen, waaruit die vrede niet sproot. Ook hadden wij zes teekenen, waarin wij toonden wat er vooraf ging. Eindelijk hadden wij acht dingen, waaruit die stilte kwam uitvloeien.

Wij hadden, zeg ik, zes teekenen, daar zij niet uit sproot: welke waren die? 1. Zij sproot niet uit het oprichten van eigene gerechtigheid. 2. Ook niet uit te veel voorspoed, die zij hadden. 3. Niet uit te veel bezigheid, zoodat zij zouden zeggen, ik heb geen tijd om mij te bekommeren. 4. Niet uit te veel vreugde, die zij hadden; zij wilden zelfs hun geoorloofde vreugde wel missen ; daar klopte dikwijls hun harte wel over. 5. Niet uit onkunde, dat zij niet wisten dat zij zoo verloren waren. 6. Ook daar niet uit, dat zij hun harte zoo bebolwerkten, dat zij geen redenen plaats wilden geven, die hen zouden kunnen beroeren of bekommeren.

Dan hadden wij zes kenteekenen, die vooraf gingen. 1. Zij kenden 't, dat er was een valsche vrede; gij heugde 't dat gij ook zorgeloos waart, 2. Daar was uw vermaak in, gij woudt uw leven niet beteren, gij wenschte dat de Heere het altijd mocht verliezen en de duivel het winnen, gij wenschte dat hij maar uw huis in vrede hield. 3. Gij zaagt niet gaarne een mensch of gezelschap dat bekommerd was. 4. Gij wilde zelfs geen middel gebruiken om tot kommer te raken; gij zeide, wat zijn middelen, God moet het in mij werken. 5. God was evenwel zoo goed dat Hij het u gaf, dat die valsche vrede verbroken wierd. 6. Toen begon gij te smelten en die gestalte kwam allengskens in u.

Toen hadden wij acht redenen, uit welke die stilte kwam; en dat waren deze: 1. Gij kwaamt er niet gemakkelijk aan, het kostte u arbeid. 2. Uwe stilte groeide, omdat uw **veranderinge** zoo zichtbaar was; gij kondet uwe bekeering niet ontkennen, zij was al te tastelijk. 3. Sproot ze daaruit, doordien dat God u een onderscheiden licht gaf om te kennen wat **nature** en wat genade in u was, Rom. VII. 4. Sproot ze uit die bedaarde **verbonds-**makinge. O! God en gij weten het, dat gij den Heere te dienen gekozen hebt. 5. Sproot het uit die inwilliging: als God u verzocht dat gij u met Hem in Christus zou laten **verzocnen**, gij willigde het in, 2 Cor. V: 19, 20. Och ja, in den Heere Jezus wil ik mij met U laten verzoenen, Heere. 6. Sproot het uit die gevoelige verzekering, die gij hadt; God kuste u met de kussen van Zijnen mond, en Hij zei, gij zijt Mijne. 7. Uit die geestelijke conversatie, die gij met God had; als gij maar een **weinigje** van God af waart, dan kondt gij het niet harden, gij kondt het geen ééne week, geen één dag, geen uur harden. 8. Eindelijk sproot het uit een heerschenden lust om godzalig te leven. **Jes. XXXII: 17**, Het werk der gerechtigheid zal vrede zijn: en de werkingen der gerechtigheid zal zijn tot gerustheid **ende** zekerheid tot in eeuwigheid.

Van dat laatste schoot ons toen nog iets over, wat wij zeiden, wij kunnen dat niet afhandelen. Wij zeiden, wij zullen daar nog eens over spreken, en dat zouden wij nu doen. En dat zullen wij **zoo** doen:

- I. Wanneer mogen wij denken, dat de lust om godzalig te zijn in ons heerscht?
- II. Zullen wij er de gekrookte rietjes voor roepen, en zeggen, spreekt nu, hebt gij uw stilte op zulke gronden gekregen?
- III. Zeggen wij, laat die stilte u niet vervelen, wordt ze niet **moede**.
- IV. Zoo ge wat afneemt, repareert en herstelt dat.

Dat zijn onze vier stukjes. Wij zullen 't niet lang zoeken te maken, wij zullen u maar met het wezenlijke ophouden, en het wezenlijk en klaar zeggen. Eerst, wanneer is er in ons een heerschende trek tot godzaligheid? Dan zullen wij de gekrookte rietjes daarvoor roepen en vragen, hoe vindt gij u nu? Vervolgens, hebt gij stilte, wordt ze niet **moede**. Eindelijk, mist gij ze wat, zoekt ze te repareren, hoe eer hoe liever.

I. Wat het eerste aangaat: daar is niet een vrome, of de fust tot godzaligheid regeert en heerscht in hem, en dat zal aan hem en aan anderen bekend worden uit deze navolgende dingen:

1. Hij zal voor God en menschen gezegd hebben eenvoudig en hartelijk, het zondige leven ben ik **moede**, ik kan tegen mijn

Maker, Weldoener en Vader **zoo** niet meer zondigen, ik ben dat leven moede, dat is **máar** een leven als van een verbondbreker, hoereerder en overspeler, dat is een leven als van een ondankbare, als van een baldadig kind, 't is een leven als van een dwaze, 't is een leven, dat ik moet noemen goddeloosheid, atheïsterij en alle kwaad, ik walge daarvan, Ezech. XXXVI : 31.

2. Niet alleen dat, maar ik verklare eenvoudig, dat ik den **allerinnigsten** afkeer daarvan heb, van alle zonden, hoedanig zij ook is. Rom. XII : 9, Ps. XCVII : 10, zelfs van zulke, daar ik van mijne jeugd af aan gewend ben, daar ik mij door in de gunst der menschen breng, daar ik mij aangenaam mede make, daar ik gewin mede doe. Och God, ik heb er een afkeer van, Matth. V : 29, 30, die rechter-oogen, handen en voeten **wil** ik uitsteken en afkappen ; ik wil niet alleen den balk, maar de splintertjes weg hebben, Matth. VII : 5. Ik wil niet alleen de kemels, maar de muggen uitspuwen, Matth. XXIII : 24. Ik heb een afkeer van alle zonde.

3. Van het godzalig leven heb ik nooit **eenen** afkeer, maar dan ben ik in mijn schik, als ik godzalig, vroom, **godvreezende** mag leven in **zoo** een godvruchtigen en liefelijken omgang met God en menschen; als ik **zoo** kan zeggen, ik heb alle Uwe bevelen, van alles, voor recht gehouden, maar allen valschen pad heb ik gehaat, Ps. CXIX : 128.

't Is mij een blijdschap recht te doen, Spr. XXI : 15. Wij zijn knechten die lust hebben Uwen naam te **vreezen**, Neh. I : 11.

4. Zij dragen alle dagen innerlijk met hun ziele leed over de overblijvende verdorvenheden, Rom. VII, zij **verfoeien** ze, zij treuren en schreien er over.

5. Zij vinden alle dagen een nieuwen strijd tegen alle zonden, en al wat zonde genoemd wordt; niet alleen strijden ze tegen de grove, maar tegen de mindere zonden; ze strijden tegen den minsten lust of gedachte, die er tegen eenig gebod **Gods** in hen is, Rom. VII, Gal. V : 17. Davids harte sloeg hem **zoowel** over 't afsnijden van de slippe, als over het tellen van het volk, en den moord van Uria en nog dertig man.

6. Zij vinden zulk een gestadige droefheid over hun vallen; **als** zij vallen in zonden, of zij vervallen wat, daar hebben zij geen plezier in, hun harte treurt er over met Petrus en David. Daar heerscht dan in hen een droefheid naar God, 2 Cor. VII : 10. Komen zij in zonden te vallen, zij blijven niet liggen, maar zij zeggen, ben ik gevallen, mijne vijaudinne, verblijd er **u** niet over, ik zal weder opstaan, Micha VII : 8. Zal men vallen, en niet weder opstaan? Jer. VIII : 4. Keert weder, o Sulamith, keert weder,

Hoogl. VI : 13. Laat ons wederkeeren tot onzen vorigen man, want toen was het ons beter als nu, **Hoz. II: 6.**

7. Zij pogen niet alleen om voort te gaan van deugd tot deugd en van kracht tot kracht, Ps. LXXXIV : 8, als Paulus, Phil. III : 12-14, ze zijn niet volmaakt, maar zij jagen daarna, gelijk een jager naar het wild, zij grijpen naar het eeuwige leven, **1 Tim. VI: 12.** Hebben zij de volmaaktheid der trappen niet, ze hebben die der deelen, en die der **vergelijkinge**, en die door toerekening van Christus' gerechtigheid, in Wien ze volmaakt zijn, **Col. II: 10.**

8. Zonder godsvrucht zijn al hun **genaden** geen vruchten; hun roeping, geloof, liefde, 't is al niet met alle, al hun genade is dan maar als een lichaam zonder ziele, **Jac. II: 26.**

9. Daar de godsvrucht heerscht, daar gaan zij altemets eens naar binnen, en zij liggen en bidden; en wat is hun gebed, als gij ze altemets eens beluisterde? Ach! breekt de kracht der verdorvenheid in mij ; doodt al in mij, wat mij in U smart; leert mij al Uw welbehagen doen, Ps. CXLIII: 10. Och dat mijn hart en mijne wegen gericht werden om alle Uwe inzettingen te bewaren! Ps. CXIX: 5. Ach lieve Heere Jezus, ik **vereënige** mij met dat gebed, Joh. XVII: 17, Heilige Vader, heilig ze in Uwe waarheid ! en Ps. XIX: 14, Houdt Uwen knecht ook terug van trotschheden, laat ze niet over mij heerschen! dat zijn zoo hunne gebeden, en de inhoud van hunne artikelen.

10. Het bestaat daarin ; in meteen te willen **scheiden van natuurlijke menschen**. Ik kan het, zeggen zij, bij ulieden niet houden. Zij achten ze zoo niet als te voren, zij voelen er wel smart over, dat ze zoo ongelukkig zijn. Zoo deed Mozes, Hebr. XI: 26, hof en staat, hij scheidde er meteen van af. Ps. CI, die en die, zegt hij, zullen niet in mijn huis verkeeren. Ps. 1: 1, Ik zitte niet in den raad der goddeloozen, noch in het gestoelte der spotteren, noch ik houde het met den meesten hoop niet, ik ben er niet meer onder te tellen.

11. Daar de godsvrucht heerscht, die hebben zulk een **innigen** lust tot de heiligen, die op aarde zijn; daar staat hun huis en harte voor open, zij **eeren** die, die den Heere **vreezen**, Ps. XV : 4, Duifjes **hooren** bij duifjes, schapen bij schapen, leeuwen bij leeuwen, wolven bij wolven : daar de genade in is, daar zeggen ze tegen, ik wil met u één lot hebben, uw God is mijn God, de dood zelfs, zeggen ze, zal geen scheiding maken tusschen mij en u, als Ruth I:16, 17.

12. Zij wachten zich voor, en willen niet, het zijn en het schijn des kwaads, de daad en de gedaante der zonde. Haat ook den rok,